

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**VPLIV SPREMEMB OLAJŠAV ZA INVESTIRANJE NA ČISTI DOBIČEK
MALEGA PODJETJA**

Ljubljana, december 2018

URŠKA REJC

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Urška Rejc, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Vpliv sprememb olajšav za investiranje na čisti dobiček malega podjetja, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko izr. prof. dr. Majo Zaman Groff.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 DAVEK OD DOHODKOV PRAVNIH OSEB.....	2
1.1 Splošno o davku od dohodkov pravnih oseb	2
1.1.1 Pravna podlaga za obdavčitev dohodkov pravnih oseb	2
1.1.2 Davčni zavezanec.....	3
1.1.3 Davčna osnova	4
1.1.4 Davčna stopnja.....	4
1.1.5 Obračun davka	5
1.2 Spremembe na področju obdavčitve dohodkov/dobička pravnih oseb	5
2 DAVČNE OLAJŠAVE	6
2.1 Splošno o davčnih olajšavah.....	6
2.1.1 Pojem davčne olajšave.....	6
2.1.2 Razlogi za uvedbo davčnih olajšav	7
2.1.3 Argumenti za uvedbo davčnih olajšav in proti njej	7
2.2 Davčne olajšave po ZDDPO-2	9
2.2.1 Vrste davčnih olajšav po ZDDPO-2 in težave pri njihovem koriščenju v malih podjetjih.....	9
2.2.1.1 Olajšava za investiranje	9
2.2.1.2 Olajšava za zaposlovanje	11
2.2.1.3 Olajšava za zaposlovanje invalidov	11
2.2.1.4 Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	11
2.2.1.5 Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	11
2.2.1.6 Olajšava za donacije.....	12
2.2.2 Davčna olajšava za investiranje in njen vpliv na gospodarstvo.....	12
2.3 Spremembe davčnih olajšav za investiranje v letih 1994–2012.....	14
2.3.1 ZDDPO iz leta 1994.....	14
2.3.2 ZDDPO-A iz leta 1995	14
2.3.3 ZDDPO-B iz leta 1997.....	15
2.3.4 ZDDPO-C iz leta 2002.....	15
2.3.5 ZDDPO-1 iz leta 2005	16
2.3.6 ZDDPO-1B iz leta 2006.....	16
2.3.7 ZDDPO-2 iz leta 2007	16
2.3.8 ZDDPO-2B iz leta 2008.....	17
2.3.9 ZDDPO-2C iz leta 2009.....	17
2.3.10 ZDDPO-2H iz leta 2012	18
2.4 Obdobje po letu 2012	18
2.5 Mednarodna primerjava.....	18
3 MALO PODJETJE	21
3.1 Opredelitev malega podjetja in njegove značilnosti.....	21
3.2 Pomen malih podjetij za gospodarstvo	22
3.3 Pomen davčnih olajšav za mala podjetja	23

4 VPLIV SPREMEMB OLAJŠAV ZA INVESTIRANJE NA ČISTI	
 DOBIČEK MALEGA PODJETJA	24
4.1 Predstavitev problema	24
4.2 Osnovne predpostavke	25
4.3 Analiza vpliva sprememb olajšav na čisti dobiček	25
4.3.1 Vpliv sprememb na gibanje čistega dobička po letih	26
4.3.2 Ugotovitve analize	27
SKLEP	29
LITERATURA IN VIRI	31

UVOD

Davek od dohodkov pravnih oseb spada v skupino neposrednih davkov. Ta davek ne spada v veliko trojico davkov (kamor uvrščamo dohodnino, davek na dodano vrednost in prispevke za socialno varnost), vendar ima z vidika javnih financ v Sloveniji vse večji pomen (Ministrstvo za finance, zaključni računi). V letih od osamosvojitve do leta 2013 so se davčne stopnje zniževale, zato je bilo povečanje davčnih prihodkov, *ceteris paribus*, možno le ob širitvi davčne osnove. Posledica tega pa je bilo zniževanje davčnih olajšav pri obračunu davka od dohodka pravnih oseb.

Cilj poslovanja podjetja je doseganje dobička, ki je pomemben za ohranjanje in povečevanje kapitala. Vsakemu podjetju je v interesu, da čim več dobička ostane v podjetju oz. da se od doseženega dobička plača čim manj davka. To lahko podjetje doseže tudi s čim večjim izkoristkom davčne olajšave. Da bi podjetje konec poslovnega leta prikazalo najnižjo davčno osnovo, pa mora zelo dobro poznati tako davčno zakonodajo kot tudi računovodske predpise, kar pa za majhno podjetje ni lahka naloga, saj so se zakonodaja in predpisi v zadnjih letih kar velikokrat spreminjali.

Davčne olajšave so oblika davčne spodbude, s katerimi se zmanjšuje davčna obveznost zavezanca. Za širši krog podjetij, sploh pa za manjša podjetja z manjšimi dobički, je izmed olajšav, ki jih ponuja Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju ZDDPO-2), olajšava za investiranje najpomembnejša, saj jo mala podjetja najlažje koristijo. Poleg omenjenega pa mala podjetja težje pridobijo potrebna sredstva za rast in razvoj kot velika in že razvita podjetja. Namen olajšave za investiranje je ravno v spodbujanju podjetij k novemu investiranju, da se spodbudita rast in razvoj gospodarstva.

Od sprejetja Zakona o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO) od leta 1994 do leta 2012 so davčne olajšave za investiranje doživele kar nekaj sprememb. Olajšava je postopoma z vsako spremembo omejila možnosti za njeno koriščenje in je po trenutno veljavnem Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2) zelo okrnjena. Iz olajšave so izključena vlaganja v nepremičnine, pohištvo, pisarniško opremo (razen v računalniško) in motorna vozila, ki ne ustrezajo v zakonu določenim emisijskim zahtevam.

Namen diplomskega dela je ugotoviti pomen davčne olajšave za investiranje za mala podjetja, predstaviti njeno spreminjanje v obdobju od osamosvojitve do leta 2012 in ugotoviti, kakšen vpliv so spremembe imele na poslovanje malih podjetij. Cilj diplomskega dela pa je analizirati vpliv sprememb davčnih olajšav za investiranje na čisti dobiček malega podjetja.

Diplomsko delo je razdeljeno na štiri poglavja. V prvem so predstavljeni davek od dohodkov pravnih oseb, njegove značilnosti in obračunavanje. V drugem poglavju so najprej predstavljene davčne olajšave na splošno. Predstavljeni so razlogi za njihovo uvedbo, mnenja zagovornikov in nasprotnikov ter njihov pomen za gospodarstvo. V tretjem poglavju so predstavljeni pojem malo podjetje, pomen olajšav za mala podjetja in pomen malih podjetij za gospodarstvo. Sledi zadnje

poglavje, v katerem je predstavljena analiza vpliva sprememb olajšave za investiranje na čisti dobiček v malem podjetju.

1 DAVEK OD DOHODKOV PRAVNIH OSEB

V prvem poglavju bom predstavila davek od dohodkov pravnih oseb, njegove značilnosti, pomen in obračun. Na kratko bom predstavila, kako se je davek skozi obdobje od osamosvojitve do danes spreminjal in kakšne so bile posledice teh sprememb.

1.1 Splošno o davku od dohodkov pravnih oseb

Davek od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju davek) spada v skupino neposrednih davkov, kar pomeni, da je pravna oseba oz. podjetje zavezanec za davek in hkrati plačnik tega davka. Predmet obdavčitve je dobiček, ki ga podjetje ustvari v davčnem obdobju (navadno je to obdobje enako koledarskemu letu). Davek torej neposredno znižuje čisti poslovni izid podjetja. Dobiček, od katerega se izračuna davčna obveznost, se nekoliko razlikuje od dobička, ki ga ustvari podjetje in ga izkaže v izkazu poslovnega izida. Razlike nastajajo zaradi neobdavčljivih prihodkov, davčno nepriznanih odhodkov in davčnih olajšav (Škof et al., 2007, str. 270–271). Določeni odhodki niso davčno priznani ali pa so priznani šele v kasnejših davčnih obdobjih. Prav tako določeni prihodki deloma ali v celoti niso obdavčeni, določeni prihodki pa so obdavčeni v kasnejših obdobjih (Jerman & Odar, 2008, str. 18–19).

Ta davek ne spada v veliko trojico davkov (kamor uvrščamo dohodnino, davek na dodano vrednost in prispevke za socialno varnost), ki prinašajo največ prihodkov v državni proračun, ampak mu z vidika javnih financ v Sloveniji narašča pomen. V letih po osamosvojitvi so se davčne stopnje davka občutno zniževale. Tako je bilo povečanje davčnih prihodkov od tega davka možno le ob znatni širitvi davčne osnove. Ali povedano drugače, davčne olajšave so se pri tem davku občutno zmanjšale (Stanovnik, 2008, str. 152; Jerman & Odar, 2008, str. 19). Kljub sorazmerno majhni teži v skupnih javnih prihodkih pa je davek od dohodkov pravnih oseb zelo pomemben davek, ker ima lahko negativne učinke na investicije in med drugim vpliva tudi na izbiro načina financiranja podjetij ter na odločitve o pravni obliki podjetij (Kranjec, 2003, str. 154). Podjetje, ki se financira z dolžniškimi viri, lahko z višino obresti kot davčno priznan odhodek zmanjšuje davčno osnovo. Pri odločanju o pravni obliki podjetja pa je med drugim pomembna višina ustvarjenega dobička v posameznem davčnem obdobju. Pri pravnih osebah je obdavčitev fiksna in znaša trenutno 19 odstotkov, samostojni podjetniki pa so obdavčeni progresivno po dohodninski lestvici glede na višino dobička.

1.1.1 Pravna podlaga za obdavčitev dohodkov pravnih oseb

Temeljni predpis, ki je pravna podlaga za obdavčitev dohodka pravnih oseb v Sloveniji, je Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012, 94/2012, 81/2013, 50/2014 v

nadaljevanju ZDDPO-2), ki se uporablja od 1. januarja 2007. Zakon je bil že 15-krat noveliran, in sicer z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 56/2008, v nadaljevanju ZDDPO-2A), Zakonom o dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 76/2008, v nadaljevanju ZDDPO-2B), Zakonom o spremembi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 5/2009, v nadaljevanju ZDDPO-2C), Zakonom o dopolnitvi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 96/2009, v nadaljevanju ZDDPO-2D), Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 43/2010, v nadaljevanju ZDDPO-2E), Zakonom o dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 59/2011, v nadaljevanju ZDDPO-2F), Zakonom o spremembi Zakona o spremembi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 24/2012, v nadaljevanju ZDDPO-2G), Zakonom o spremembah in dopolnitvi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 30/2012, v nadaljevanju ZDDPO-2H), Zakonom o spremembah in dopolnitvi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 94/2012, v nadaljevanju ZDDPO-2I), Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 81/2013, v nadaljevanju ZDDPO-2J), Zakonom o spremembah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 50/2014, v nadaljevanju ZDDPO-2K), Zakonom o dopolnitvi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 23/2015, v nadaljevanju ZDDPO-2L), Zakonom o dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 82/2015), Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 68/2016) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 69/2017).

Pri uporabi določb ZDDPO-2 je treba upoštevati še druge zakone in predpise (uredbe in pravilnike), na katere napotuje ZDDPO-2. Kot najpomembnejše zakone in predpise naj omenim še Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), Zakon o davčnem postopku (ZdavP-2) in Slovenske računovodske standarde (SRS).

1.1.2 Davčni zavezanec

Zavezanci za obračun in plačilo davka so pravne osebe, ki so rezidenti Republike Slovenije (imajo sedež in kraj delovanja posloводства v Sloveniji), kot tudi pravne osebe, ki niso rezidenti Republike Slovenije, vendar trajno opravljajo dejavnost na območju Republike Slovenije. Rezident je zavezan za davek od vseh dohodkov, nerezident pa le od dohodkov z virom v Sloveniji (4. člen ZDDPO-2).

Zavezanci, kot so zavodi, društva, ustanove, verske skupnosti, politične stranke, zbornice in reprezentativni sindikati, ki so ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti, so oproščeni plačila davka (9. člen ZDDPO-2). Plačila davka so seveda oproščeni le prihodki, ki izvirajo iz nepridobitne dejavnosti. Če zavezanec opravlja poleg nepridobitne tudi pridobitno dejavnost, plača davek le od prihodkov iz pridobitne dejavnosti.

1.1.3 Davčna osnova

Davčna osnova za davek je dobiček, ugotovljen v davčnem izkazu (davčnem obračunu). Ta dobiček je pozitivna razlika med obdavčljivimi prihodki zavezanca za davek (v nadaljevanju zavezanec) in davčno priznanimi odhodki ter davčnimi olajšavami (Čok, Prevolnik Rupel, Stanovnik, Cirman & Mrak, 2006). Tako se dobiček, od katerega se izračuna davčna obveznost, razlikuje od dobička, ki ga ustvari pravna oseba in ga izkaže v izkazu poslovnega izida (Škof et al., 2007, str. 270–271).

Davčno se priznajo odhodki, potrebni za pridobitev prihodkov, ki so obdavčeni po ZDDPO-2 (29. člen ZDDPO-2). To pomeni, da morajo biti neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti in so posledica opravljanja dejavnosti, ne smejo pa imeti značaja privatnosti in morajo biti v skladu z običajno poslovno prakso.

Pravilo, ki velja za priznanje odhodkov, velja tudi za priznanje prihodkov. Obdavčeni so le tisti prihodki, ki so povezani z davčno priznanimi odhodki. V primeru, da določen odhodek ni davčno priznan, ni obdavčen niti prihodek, ki je s tem odhodkom povezan.

Poleg prihodkov in odhodkov se v davčno osnovo uvršča tudi davčne olajšave, ki osnovo za davek in s tem davčno obveznost zmanjšujejo. Zakon omogoča koriščenje več vrst davčnih olajšav. Za širši krog podjetij, sploh za manjša podjetja z manjšimi dobički, pa je olajšava za investiranje najbolj uporabna in tudi najpomembnejša. Mala podjetja to olajšavo najlažje izkoristijo. Težje pa pridobijo potrebna sredstva za rast in razvoj kakor velika in že razvita podjetja. O težavah pri koriščenju preostalih olajšav bo več predstavljenega v drugem poglavju diplomskega dela.

1.1.4 Davčna stopnja

Splošna davčna stopnja za davek od dohodkov (dobička) pravnih oseb se je v obdobju od osamosvojitve Slovenije do danes spreminjala. Od leta 1991 do leta 1993 je veljala 30-odstotna davčna stopnja (Zakon o davku od dobička pravnih oseb, Ur.l. RS, št. 32/1991), od leta 1994 do leta 2006 je bila davčna stopnja 25-odstotna (Zakon o davku od dobička pravnih oseb, Ur.l. RS, št. 72/1993), leta 2007 23-odstotna, leta 2008 22-odstotna, leta 2009 21-odstotna, leta 2010 in 2011 20-odstotna davčna stopnja (ZDDPO-2), leta 2012 18-odstotna stopnja (ZDDPO-2H), za obdobje od 2013 do 2016 je veljala 17-odstotna stopnja (ZDDPO-2H in ZDDPO-2J), z letom 2017 pa je začela veljati 19-odstotna davčna stopnja (ZDDPO-2N).

Poleg splošne stopnje ZDDPO-2 določa tudi posebno davčno stopnjo, ki znaša 0 odstotkov. Pod posebnimi pogoji, ki jih zakon določa, plačujejo davek po tej stopnji investicijski in pokojninski skladi ter zavarovalnice in družbe tveganega kapitala od dejavnosti, določene z zakonom.

1.1.5 Obračun davka

Obveznost za davek izračuna zavezanec v davčnem obračunu v skladu z Zakonom o davčnem postopku (Ur.l. RS, št. 13/2011-UPB4, v nadaljevanju ZDavP-2). Obračun davka se opravi konec vsakega davčnega obdobja. Med samim davčnim obdobjem pa zavezanec plačuje akontacijo davka, mesečno ali trimesečno, ki se jo za tekoče obdobje določi v davčnem obračunu za predhodno obdobje. Namen akontiranja je zagotavljanje enakomerne obremenitve zavezancev in obenem enakomernih prilivov proračunskih prihodkov tekočega leta.

Obračun davka se izvede tako, da najprej prihodke, ugotovljene v izkazu poslovnega izida, popravimo (zmanjšamo ali povečamo) na raven davčno priznanih prihodkov. Obdavčeni bodo le prihodki, ki še niso bili obdavčeni in ki so povezani z davčno priznanimi odhodki. Nato enako naredimo pri odhodkih. Odhodke, ugotovljene v izkazu poslovnega izida, popravimo na raven davčno priznanih. Razlika med priznanimi prihodki in odhodki predstavlja davčno osnovo. Če ima zavezanec več davčno priznanih odhodkov kot pa obdavčljivih prihodkov (negativna davčna osnova), izkaže davčno izgubo. To pomeni, da zavezanec ne plača davka. Če ima zavezanec pozitivno davčno osnovo, jo lahko nadalje zmanjšuje z uveljavljanjem davčnih olajšav. Davčna osnova, zmanjšana za zakonsko določene zneske olajšav, nato predstavlja osnovo, od katere izračunamo davek. Od tega zneska davka nato odštejemo znesek davka, ki smo ga že plačali med letom (akontacije) in šele zdaj dobimo znesek davka, ki ga je dejansko treba plačati.

1.2 Spremembe na področju obdavčitve dohodkov/dobička pravnih oseb

ZDDPO-2 je tretji zaporedni zakon, sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije, ki ureja obdavčevanje dohodkov (dobička) pravnih oseb. ZDDPO-2 je nadomestil ZDDPO-1, ki se je uporabljal samo dve leti, in sicer v letih 2005 in 2006. Pred tem se je od vključno leta 1994 do konca leta 2004 uporabljal ZDDPO, ki je nasledil takratni Zakon o davku od dobička pravnih oseb iz leta 1990 (Jerman & Odar, 2008, str. 25–29).

Značilnost ZDDPO je bila, kljub 25-odstotni davčni stopnji, nizka efektivna davčna obremenitev pravnih oseb kot posledica velikih davčnih olajšav. Z ZDDPO-1 se je obdavčitev pravnih oseb temeljito spremenila. Z vidika manjših podjetij so bile najpomembnejše spremembe pri priznavanju stroškov reprezentance kot davčno priznan odhodek (s 70 odstotkov na 50 odstotkov) ter obsegu davčnih olajšav. ZDDPO-1 je omogočal samo 10-odstotno olajšavo od investiranega zneska v neopredmetena dolgoročna sredstva in v opremo, brez olajšav za osebna motorna vozila ter brez olajšav za pohištvo in pisarniško opremo (razen za računalniško opremo). Odpravljeni sta bili olajšava za investicije v nepremičnine in 10-odstotna dodatna olajšava za investicijske rezerve. Če primerjamo z ZDDPO, je ZDDPO-1 pomembno zmanjšal obseg olajšav (Jerman & Odar, 2008, str. 25–29).

Največje spremembe, ki jih je prinesel ZDDPO-2, so bile postopno zmanjševanje davčne stopnje do leta 2010, ko so pričele veljati 20-odstotna davčna stopnja, odprava dvojne ekonomske obdavčitve in odprava investicijske olajšave, ki pa so jo z novelo zakona ZDDPO-2B leta 2008 ponovno uvedli. 20-odstotna davčna stopnja je veljala dve leti. S sprejetjem novele ZDDPO-2H

leta 2011 je bilo določeno ponovno zniževanje, tako da bi leta 2015 davčna stopnja obstala na 15-odstotkih. Cilji vlade v času sprejemanja novele so bili zlasti zagotovitev dodatnih prostih sredstev tistemu delu gospodarstva, ki kljub težkim časom posluje pozitivno, in s tem omogočiti, da dodatna sredstva usmeri v povečevanje gospodarske aktivnosti. Toda zaradi napovedi slabe gospodarske rasti in posledično iskanja novih sredstev za krpanje slabega javno finančnega položaja države je bilo z novelo ZDDPO-2J iz leta 2013 prekinjeno postopno zniževanje davčne stopnje. Tako je obstala pri 17-odstotkih. Leta 2016 je bila nato sprejeta novela zakona ZDDPO-2N, ki je prinesla povišanje davčne stopnje s 17 na 19 odstotkov (Predlog ZDDPO-2J, 2013).

2 DAVČNE OLAJŠAVE

V drugem poglavju diplomskega dela predstavljam davčne olajšave. V prvem delu drugega poglavja opredeljujem pojem davčne olajšave, kakšni so razlogi za njeno uvedbo in argumente za uvedbo davčnih olajšav in proti njej. Drugi del drugega poglavja predstavlja vrste davčnih olajšav po trenutno veljavnem ZDDPO-2 in težave, s katerimi se mala podjetja soočajo pri njihovem koriščenju. V nadaljevanju pa podrobneje predstavljam olajšavo za investiranje in njen pomen za celotno gospodarstvo. V tretjem delu drugega poglavja predstavljam spreminjanje olajšave za investiranje od leta 1994 do leta 2012, razloge za spremembe in posledice, ki so jih spremembe prinesle za mala podjetja. V četrtem delu predstavljam obdobje po letu 2012. V petem delu pa predstavljam, kako je z investicijsko olajšavo v drugih državah članicah EU.

2.1 Splošno o davčnih olajšavah

V podpoglavju so predstavljeni pojem davčne olajšave, namen uvedbe olajšav in prednosti ter slabosti davčnih olajšav z vidika njihovega vpliva na gospodarstvo in državni proračun.

2.1.1 Pojem davčne olajšave

Davčne olajšave so oblika davčne spodbude, s katerimi se zmanjšuje davčna obveznost zavezanca. Gre za instrument fiskalne politike, za doseg učinkov ekonomske in socialne politike (Kostanjevec, 2002, str. 7). Z njimi želi država spodbuditi investicije v gospodarstvu in s tem povečati možnosti za zaposlovanje (Man, 2002, str. 316).

Davčne olajšave so predvsem dveh oblik: kot odbitek pred obdavčljivo osnovo in kot znižanje davka, pri čemer se zniža znesek že izračunanega davka (Klun & Jovanović, 2016, str. 22). Za izračun davka od dohodkov pravnih oseb zakon predpisuje na podlagi določenih kriterijev uporabo metode odbitka pred izračunom obdavčljive osnove. Davčna olajšava je v tem primeru torej znesek, s katerim država omogoča ob določenih pogojih zmanjšanje davčne osnove, na podlagi katere nato z uporabo davčne stopnje izračunamo davčno obveznost.

2.1.2 Razlogi za uvedbo davčnih olajšav

Namen olajšav je zasledovanje družbeno koristnih ciljev (Stanovnik, 2008, str. 165). Kot sem že omenila, davčne olajšave vplivajo na zmanjševanje davčne osnove in s tem na zmanjševanje davčne obveznosti, kar spodbuja podjetja v nove, dodatne investicije. Tako so davčne olajšave oblika neposrednega vplivanja na gospodarstvo, saj z njimi država favorizira razvoj določenih gospodarskih dejavnosti, panog in strok. S tem med drugim vpliva na višino razpoložljivega dohodka in na njegovo pravilnejšo narodnogospodarsko in teritorialno razporeditev. Zlasti je pomembno usmerjanje investicij v manj razvita območja.

Poleg ekonomskih pa država z olajšavami zasleduje tudi različne socialnopolitične cilje (Žibert, 2003, str. 43–44). Tako skuša z olajšavo za zaposlovanje spodbuditi zaposlovanje oseb, ki z vidika zaposlitvenega oz. socialnega stanja v državi predstavljajo tvegano skupino populacije (zelo mlade osebe in osebe, ki so zelo blizu upokojitvi). Podatki na trgu delovne sile kažejo na zaskrbljujoč padec stalnih zaposlitev za nedoločen čas in porast obsega zaposlitev za določen čas (podjemne pogodbe, avtorske pogodbe ipd.). Ta problem skušajo zmanjšati z omejitvijo, da je možno olajšavo uveljavljati le za osebo, ki jo zavezanec zaposli za nedoločen čas. Država skuša spodbuditi tudi večje zaposlovanje invalidnih oseb. Pri olajšavi za izvajanje praktičnega dela skuša država vključiti podjetja v izobraževalni proces in tako spodbuditi trdnejšo vez izobraževanja in gospodarstva ter lažji prehod iz šolskega procesa v delovnega. Z vlaganji denarnih sredstev podjetij v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje zaposlencev želi država povečati prihodnjo socialno varnost ljudi in vsaj delno razbremeniti proračun za zagotavljanje socialne varnosti upokojencev. Z olajšavo za donacije pa skuša država spodbuditi družbeno odgovornost podjetij, sploh tistih z velikimi dobički, da financirajo organizacije, ki so širšega družbenega pomena (Petkovič, 2011, str. 13).

2.1.3 Argumenti za uvedbo davčnih olajšav in proti njej

V zadnjih desetletjih vzbujajo davčne spodbude v razvitih državah vedno večjo strokovno in politično pozornost. Vedno več držav analizira obseg izpadlih proračunskih dohodkov zaradi davčnih olajšav. Zato je v novejšem razdobju opazna manjša uporaba tega instrumenta. Prvič zato, ker ni jasno, ali olajšave sploh imajo kakšen učinek na povečanje investicij, in drugič zato, ker kljub učinku obstaja nevarnost, da bodo izbrane investicije dejansko manj produktivne kot tiste brez predpisanih olajšav, ker se investira tudi v stvari, v katere se sicer ne bi.

Glavni ugovor proti davčnim olajšavam za investiranje je, da je dinamika investicij odvisna predvsem od politične in gospodarske stabilnosti, ustrezne infrastrukture, kakovostne delovne sile in energetskih virov. Obstoj oz. neobstoj spodbud ni glavni dejavnik, ki bi vplival na investicijske odločitve, ampak so prej omenjeni dejavniki pomembnejši kot samo obdavčenje (Lodhi, 2017, str. 197). Potencialna nevarnost uporabe davčnih spodbud za investiranje je v tem, da bi država pobrala manj davkov kot sicer, ker se investira tudi brez spodbud, še posebno v visoko dobičkonosne investicije (Zee, Stotsky & Lee, 2002, str. 1498).

Vladna analiza za Slovenijo je denimo pokazala, da davčne olajšave povečajo investicije za manj, kot se zaradi olajšav zniža davčni donos. Ugotovljeno je bilo, da investicijske olajšave nimajo vpliva na večji oz. dodatni obseg investicij (Poročilo medresorske projektne skupine za preučitev zahteve za ponovno uvedbo davčnih olajšav za razvojne investicije, 2008, str. 4).

Drugi pomemben argument, ki nasprotuje uvedbi olajšav je, da davčne olajšave povečujejo cenovno izkrivljenost in zato napačno alokacijo sredstev. Nekatere aktivnosti so privlačnejše, ne zato, ker bi bile nujno ekonomično produktivnejše, ampak ker so davčno spodbujene. Zaradi spremenjenih cen sektorji gospodarstva niso v enakem položaju; tisti, ki ne morejo koristiti olajšav, so dodatno obremenjeni, saj je treba fiskalni izpad zaradi davčnih olajšav nadomestiti z drugimi davčnimi viri (Hall & Van Reenen, 2000, str. 456–457). Poleg tega davčne olajšave poslabšujejo preglednost in preprostost davčnega sistema. Kompleksnost povzroči stroške upravljalcem in davkoplačevalcem in poveča občutek negotovosti davčnih rezultatov. Tako lahko odvrne investitorje, ki naj bi jih olajšave pritegnile (Kostanjevec, 2002, str. 13–14).

Po mnenju zagovornikov naj bi bila uporaba davčnih spodbud ustrežnejša od neposrednega vlaganja države, saj krepí endogene vzrode naraščanja investicij. Omenjeno povzroči tako modernizacijo in povečanje produktivnosti ter rast proizvoda kot tudi večjo konkurenčnost izvoza posamezne države (Bole, 2003, str. 26)

Naslednji argument v prid uvedbi davčnih olajšav za investiranje pravi, da naj bi učinkovite davčne spodbude povzročile ekonomsko izkrivljenost med investicijami, ki so zaželenе, in investicijami, ki so običajne. Ekonomski razlog za njihovo uporabo bi bil popravljanje napak trga. Še posebno zato, ker obstajajo investicije, ki povzročajo pozitivne eksternalije za celotno gospodarstvo. Na primer investicije v projekte na manj razvitih območjih bi zmanjšale prenatrpanost in onesnaženost razvitejših območji ter zmanjšale neenakost v delitvi dohodka (Zee, et al., 2002, str. 1500).

Nekateri zagovarjajo uporabo investicijskih olajšav kot instrument za uravnavanje konjunktura v času pojemanja aktivnosti in zmanjševanja investicij, da se podpreta makroekonomsko povpraševanje in s tem zaposlenost (Kranjec, 2003, str. 177). Na splošno pa velja prepričanje, da bodo podjetja posamezno kapitalsko sredstvo upoštevala kot atraktivnejše in razmislila o naložbi, če bo ta cenovno ugodnejša.

Enotnega mnenja o učinkovitosti davčnih olajšav ni. Strokovnjaki se po večini strinjajo, da imajo davčne olajšave lahko vpliv na investicijsko dejavnost. Mnenja pa so si različna, ko gre za vprašanje njihove stroškovne učinkovitosti. Razlog je v pomanjkanju kakovostnih empiričnih podatkov, saj je učinkovitost davčnih olajšav zelo težko izmeriti. Težko je oceniti, kakšna bi bila ekonomska aktivnost in s tem davčni prihodki ob drugačni davčni politiki (Wilson, 2015, str. 3). Nesporno dejstvo pa je, da podjetje s koriščenjem davčnih olajšav plača manj davka, kot bi ga sicer. Majhnim podjetjem, ki težje pridobivajo zunanji kapital, potreben za rast, tako ostane več lastnega kapitala. Z rastjo podjetja se povečujejo tudi prihodki od prodaje in posledično davčna osnova, pokaže pa se tudi potreba po novem zaposlovanju. Vse to pomeni, da bo podjetje prispevalo višje prihodke v državno blagajno.

2.2 Davčne olajšave po ZDDPO-2

V drugem podpoglavju so predstavljeni olajšave, ki jih ponuja trenutno veljavni Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, in problemi, s katerimi se mala podjetja soočajo pri njihovem uveljavljanju. V nadaljevanju sta podrobneje predstavljena olajšava za investiranje in njen vpliv na gospodarstvo.

2.2.1 Vrste davčnih olajšav po ZDDPO-2 in težave pri njihovem koriščenju v malih podjetjih

ZDDPO-2 omogoča koriščenje več vrst davčnih olajšav. Za vsako olajšavo so v zakonu predpisani pogoji za njihovo uveljavljanje in najvišji možni zneski, ki jih zavezanec lahko uveljavi pri zmanjševanju osnove za davek. Splošni pogoj za uveljavljanje olajšave je pozitivna davčna osnova. Olajšavo torej lahko uveljavlja le zavezanec, ki ima v davčnem obdobju več obdavčljivih prihodkov kot pa davčno priznanih odhodkov. Pri vsaki olajšavi tudi velja omejitev, da se lahko uveljavlja le znesek do višine davčne osnove davčnega obdobja, in sicer tako pri koriščenju v tekočem letu kot pri prenosu v naslednja leta. V nadaljevanju so na kratko predstavljene davčne olajšave po trenutno veljavnem ZDDPO-2 in težave, s katerimi se soočajo mala podjetja pri njihovem koriščenju.

Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 100-odstotnega zneska, ki predstavlja vlaganja v raziskave in razvoj (v nadaljevanju R&R) v davčnem obdobju.

To olajšavo po navadi lažje uveljavljajo večja in bolj uveljavljena podjetja. Nadpovprečno vlaganje in trend povečevanja naložb v raziskave in razvoj v zasebnem sektorju sta omejena le na nekatere sektorje dejavnosti in manjšo skupino podjetij, medtem ko pretežna večina zlasti majhnih podjetij vlaga v razvoj precej pod povprečjem (Resolucija o Raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020, Ur.l. RS, št. 43/2011).

Administriranje v zvezi s to olajšavo je dokaj zapleteno, obsežno, možnost napak je precejšnja, breme zavezancev za pripravo dokumentacije preveliko, predvsem pa vse skupaj vodi v situacijo, ko dejansko pravi razvijalci in raziskovalci pri uporabi davčne olajšave tvegajo več kot tisti, ki R&R rešitve preprosto naročijo na trgu. Naslednja težava v praksi je pomanjkanje vsebinske presoje nadzornikov in postavljanje meril za priznavanje olajšave, ki nimajo nič skupnega z jasnimi zakonskimi določili, še manj pa z vsebino izvedenih poslov, kar povečuje tveganje zavezancev. Nadzor pravilnosti izkoriščanja te olajšave je nujen, a biti mora izveden skrbno in z veliko strokovnosti, predvsem pa mora temeljiti na vsebinski presoji obravnavanih poslov in ne izključno na njihovi administrativni urejenosti (Černe, 2008).

2.2.1.1 Olajšava za investiranje

Zavezanec lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 40 odstotkov investiranega zneska v opremo in v neopredmetena sredstva, vendar največ v višini davčne osnove.

Pravne osebe s področja turistične dejavnosti, storitvene dejavnosti in vlaganja v infrastrukturo ali druge nepremičninsko intenzivne dejavnosti težje koristijo investicijsko olajšavo, ker so njihove investicije večinoma povezane z nepremičninami ali pohištvo (Jerman & Odar, 2008, str. 29). Olajšavo je namreč možno uveljavljati le za nakup opreme in neopredmetenih sredstev, pri čemer so izvzeti pohištvo, pisarniška oprema (brez računalnikov) in motorna vozila, ki ne ustrezajo zahtevani evropski kategorizaciji.

V praksi se je pojavil problem pri odločanju o tem, za nakup katere opreme se lahko olajšavo uveljavlja. ZDDPO-2 posebej ne opredeljuje, kaj se šteje za opremo, za katero se lahko uveljavlja olajšava oz. kaj se šteje za pohištvo in pisarniško opremo, ki sta izključena iz olajšave. Ta zakon tudi ne napotuje na drug predpis oz. uradni seznam, ki bi podrobneje določal, kaj se pri razvrščanju opreme v posamezne kategorije šteje med pohištvo in kaj med pisarniško opremo. Tako se na primer faks šteje za pisarniško opremo, fotokopirni stroj pa ne, ker gre za del računalniške opreme. Tu se je pojavilo vprašanje, kako je z večfunkcijsko napravo, ki združuje faks in kopirni stroj v enem. Na davčni upravi so pojasnili, da je to odvisno od tega, kateri del naprave se več uporablja.

Naslednji primer, ki kaže na nedorečenost zakonodaje, je v zvezi z motornimi vozili. DURS je v zvezi z uveljavljanjem olajšave za investiranje prejel vprašanja, ali se lahko za nakup traktorja in delovnih strojev uveljavlja olajšava. Pojasnilo DURS se je glasilo: »Iz zakonske določbe izhaja, da je olajšavo mogoče uveljavljati pri nakupu opreme, ni pa je mogoče uveljavljati pri nakupu motornih vozil. Izjemoma je mogoče olajšavo uveljavljati samo za nakup naslednjih motornih vozil /.../. Pri nakupu drugih motornih vozil (npr. delovnega stroja, traktorja) se investicijska olajšava ne more uveljavljati.« (Pojasnilo DURS, št. 4212-15/2009-1, 18. 3. 2009; Pojasnilo DURS, št. 4210-39/2009, 23. 3. 2009). Kasneje je DURS spremenil stališče in izdal novo pojasnilo, v katerem je obrazložil, da olajšave ni mogoče uveljavljati za motorna vozila, ki so prvotno namenjena prevozu potnikov in tovora po cesti in ne izpolnjujejo zahtev glede energetske učinkovitosti in varstva okolja. Vsa ostala motorna vozila, katerih namembnost je druga, pa se za potrebe uveljavljanja olajšave za investiranje štejejo za opremo. Olajšava tako velja za nakup delovnih strojev in vozil, traktorjev, motokultivatorjev, vodnih in zračnih plovil, kratka motornih vozil, ki prvenstveno niso namenjena prevozu potnikov in tovora po cesti (Pojasnilo DURS, št. 4212-41/2009, 20. 5. 2009).

Tu je še primer avtobusnih prevoznikov. Olajšava je možna le za nakup avtobusov na električni ali hibridni pogon ter tistih z motorjem, ki ustrezajo emisijskim zahtevam EURO VI. Ekološka razlika med avtobusi v razredih EURO V. in EURO VI. je minimalna, nabavna cena avtobusov iz razreda VI. pa je za okrog desetino višja od cene vozil iz razreda EURO V. Električnih avtobusov na trgu ni, hibridni pa so vsaj dvakrat dražji od ostalih in jih zato tudi nihče ne kupuje. Država se zavzema za preusmeritev tovora s cest na tire in ohranja olajšave za tovornjake. Hkrati želi država več potnikov v javnem potniškem prometu, olajšav za nakup avtobusov pa ni oz. so samo za tiste, ki ustrezajo določenim emisijskim zahtevam (Stergar, 2015).

2.2.1.2 Olajšava za zaposlovanje

Zavezanec z zaposlitvijo nove osebe mlajše od 26 ali starejše od 55 let za nedoločen čas, ki je bila pred zaposlitvijo vsaj 6 mesecev prijavljena kot brezposelna oseba na Zavodu za zaposlovanje in v obdobju zadnjih 24 mesecev ni bila zaposlena pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 45 odstotkov plače te osebe.

Pogoja, ki ju zavezanec mora izpolniti, sta, da delavca zaposli za nedoločen čas in da poveča skupno število zaposlenih. Izhajajoč iz prakse uveljavljanje te olajšave skoraj ni mogoče, ker zavezanci zaradi zakonsko določenega pogoja povečanja zaposlenih ta pogoj težko dosežejo in te olajšave, razen v izjemnih primerih, ne morejo koristiti (Petavs, 2011).

2.2.1.3 Olajšava za zaposlovanje invalidov

Zavezanec, ki zaposluje invalida po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov (Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, Ur.l. RS, št. 16/17-UPB1, 87/11, 96/12, v nadaljevanju ZZRZI), lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 50 odstotkov plač te osebe. Če zaposluje invalidno osebo s 100-odstotno telesno okvaro in gluho osebo, pa v višini 70 odstotkov plač te osebe.

Davčni zavezanec, ki zaposluje večje število invalidov, kot je predpisano z ZZRZI, pa lahko za zaposlene invalide, ki presegajo predpisano kvoto, uveljavlja olajšavo v višini 70 odstotkov njihovih plač, vendar le, če njihova invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu.

2.2.1.4 Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju

Zavezanec, ki sprejme vajenca, dijaka ali študenta po učni pogodbi za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, lahko uveljavlja olajšavo v višini plačila tej osebi, vendar največ v višini 20 odstotkov povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za vsak mesec izvajanja praktičnega dela posamezne osebe v strokovnem izobraževanju.

2.2.1.5 Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Zavezanec delodajalec, ki financira pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja in izpolnjuje pogoje v zvezi s kolektivnim prostovoljnim dodatnim pokojninskim zavarovanjem po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove za premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki jih plača v korist delojemalcev zavarovancev, za leto, v katerem so bile premije plačane, vendar največ do zneska, ki je enak 24-odstotkom obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delojemalca zavarovanca in ne več kot 2390 evrov na leto in največ do višine davčne osnove davčnega obdobja.

V preteklosti je imela ta olajšava postavljen še dodaten pogoj, in sicer da je v kolektivno zavarovanje vključenih vsaj 51-odstotkov zaposlenih pri delodajalcu. Nekatera podjetja so tako imela težave pri doseganju tega pogoja, saj niso bili vsi delavci zainteresirani za vključitev v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Leta 2013 pa je bil z novelo zakona ZDDPO-2J ta pogoj umaknjen in se sedaj olajšava lahko uveljavlja, tudi če je v zavarovanje vključenih manj delavcev.

2.2.1.6 Olajšava za donacije

Zavezanec lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove za znesek izplačil v denarju in v naravi za humanitarne, invalidske, socialno varstvene, dobrodelne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, zdravstvene, športne, kulturne, ekološke in religiozne namene, političnim strankam in reprezentativnim sindikatom ter prostovoljnimi društvom, ustanovljenimi za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Znesek splošne olajšave je omejen na 0,3 odstotka obdavčenega prihodka davčnega obdobja zavezanca, vendar največ do višine davčne osnove.

ZDDPO-2 omogoča še dodatno olajšavo za donacije, in sicer za donacije prostovoljnimi društvom in za kulturne namene zakon določa olajšavo v višini 0,2 odstotka.

Znesek olajšave je omejen, tako da najvišji možni znesek olajšave ne sme presegati 0,5 odstotka obdavčljivih prihodkov zavezanca. Ker zavezanec šele konec poslovnega leta ugotavlja, koliko obdavčljivih prihodkov je ustvaril in koliko znaša celotna davčna osnova, med letom ne more z gotovostjo vedeti, kolikšen znesek olajšave mu bo priznan pri obračunu davka. Neizkoriščen del olajšave se sicer lahko prenaša v naslednja davčna obdobja, vendar glede na časovno vrednost denarja vsak teži k temu, da bi bil celoten znesek donacije priznan v tekočem davčnem obračunu. Poleg tega zakon natančno določa, komu mora biti donacija namenjena, da se zanjo prizna olajšava. Majhna podjetja se tako raje odločajo za sponzorstvo, saj ima prednosti pred donatorstvom. Prvič, sponzorstvo je kot strošek reklame davčno priznan odhodek v celoti, medtem ko donacija ni davčno priznan odhodek. Drugič, sponzoriranec v zameno za sponzorstvo promovira podjetje oz. sponzorja.

2.2.2 Davčna olajšava za investiranje in njen vpliv na gospodarstvo

- *Olajšava za investiranje*

Zavezanec lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 40 odstotkov investiranega zneska v opremo in v neopredmetena sredstva. Olajšava velja tudi v primeru finančnega najema. Če zavezanec ne izkoristi celotne olajšave v letu investiranja, lahko za del neizkoriščene olajšave znižuje davčno osnovo v naslednjih petih davčnih obdobjih, vendar največ v višini davčne osnove.

V zakonu je določeno, da se za opremo ne štejejo pohištvo in pisarniška oprema, razen računalniške opreme, ne glede na to, v katerem prostoru se nahaja oz. za kakšen namen se uporablja (pojasnilo DURS, št. 4214-51/2009, 13. 7. 2009), ter motorna vozila – razen osebnih avtomobilov ter avtobusov na hibridni ali električni pogon in tovornih motornih vozil z motorjem, ki ustreza najmanj emisijskim zahtevam EURO VI – ki so prvenstveno namenjena prevozu potnikov ali tovora po cesti (pojasnilo DURS, št. 4212-41/2009, 20. 5. 2009). Za neopredmetena sredstva pa se ne štejejo dobro ime in stvarne pravice na nepremičninah ter druge podobne pravice (ZDDPO-2H).

Olajšavo se torej lahko uveljavlja za nakup proizvodne opreme, delovnih strojev (bagrov, viličarjev, kosilnic, traktorjev, motokultivatorjev), delovnih vozil, vodnih in zračnih plovil (skratka vozil, ki prvenstveno niso namenjena prevozu potnikov ali tovora po cesti), računalniške ter programske opreme, osebnih avtomobilov in avtobusov na električni ali hibridni pogon ter tovornih vozil, ki ustrezajo določenim emisijskim zahtevam.

Če zavezanec proda oz. odtuji (za odtujitev se šteje tudi prenehanje zavezanca) opremo ali neopredmeteno sredstvo, za katero je izkoristil olajšavo prej kot v treh letih po letu vlaganja oz. pred dokončnim amortiziranjem, če je to krajše od treh let, mora za znesek izkoriščene olajšave povečati davčno osnovo v letu prodaje oz. odtujitve (ZDDPO-2B). To velja v primeru, ko se odtuji celotna investicija. V primeru prodaje oz. odtujitve posameznega sredstva oz. dela opreme (če gre za nebistven del opreme) ni treba povečati davčne osnove, če vrednost opreme, ki jo zavezanec ohrani v uporabi, še vedno presega najvišji možni znesek olajšave. Osnova se poveča za sorazmerni del zneska koriščenja davčne olajšave, ki se nanaša na nabavno vrednost odtujenega sredstva (Pojasnilo DURS, št. 4200-92/2010, z dne 6. 9. 2010).

- ***Vpliv na gospodarstvo***

Država lahko z višino davčnih olajšav oz. razbremenitvijo gospodarskih subjektov posredno vpliva na podjetniške odločitve.

Gledano s političnega vidika je dobra lastnost davčnih olajšav, da ne predstavljajo neposrednega odtoka sredstev iz državnega proračuna in so učinkovitejši instrument za izboljšanje produkcijske strukture kot neposredne donacije države, saj jih je mogoče uporabiti le v primeru doseganja obdavčljive osnove (Jaklič, 1994, str. 130–131).

Pri davčnih olajšavah se država kratkoročno odreče delu sredstev, ki bi jih dobila od obdavčitve dobička, v upanju na višje davčne prihodke v prihodnosti, saj se s spodbujanjem investicij odpirajo nova delovna mesta, zmanjša brezposelnost, dolgoročno se poveča davčna osnova in z njo davčna obveznost. Z davčnimi olajšavami pri davku od dohodka pravnih oseb država skuša spodbuditi razvoj gospodarstva in prestrukturiranje ter povečati zaposlenost. Vse to pa je možno le, če so davčne olajšave pravilno usmerjene.

Rezultati analize učinkovitosti investicijskih spodbud, ki jo je za Ministrstvo za finance opravil Velimir Bole (Bole, 2003), kažejo, da olajšava za investicije opazno zmanjšuje davčno osnovo

davka na dobiček, vendar istočasno nima opaznega vpliva na dodatne investicije. Podjetja z večjo investicijsko aktivnostjo imajo manjšo efektivno obdavčitev dobička, zmanjšana efektivna davčna stopnja pa ne povečuje opazno investicijske aktivnosti. Torej olajšave povečajo investicije za manj, kot se zaradi njih zniža davčni donos.

Nekateri strokovnjaki se s tem ne strinjajo. Trdijo, da je bila raziskava narejena na podlagi podatkov za pretekla obdobja in tako ne daje odgovora, kako se bodo davčni zavezanci obnašali v prihodnje, saj ni bila narejena na podlagi eksperimenta. Milojka Kolar Celarc, nekdanja državna sekretarka na ministrstvu za finance, pa je prepričana, da investicijske olajšave niso bile pravilno usmerjene, saj so podjetja veliko vlagala v nepremičnine, ki pa niso prinašale pravega razvojnega zagona (Nidorfer, 2003, str. 13).

Vladna analiza, ki jo je leta 2008 naročila projektna skupina, ustanovljena za preučitev zahteve za ponovno uvedbo investicijske olajšave, je podala enake rezultate, kot jih je leta 2003 objavil Velimir Bole.

Zaradi izpada proračunskih prihodkov zaradi olajšav, ki zmanjšujejo davčno osnovo in s tem davčne prihodke, ter dejstva, da zaradi napačnega usmerjanja olajšav (neselektivnosti) te niso tako učinkovite pri povečevanju konkurenčnosti gospodarstva, so bile davčne olajšave velikokrat predmet razprav pri sprejemanju in spremembah zakona o davku od dohodkov pravnih oseb. Davčne olajšave, predvsem za investicije, so tako med letoma 1994 in 2012 doživele veliko sprememb.

2.3 Spremembe davčnih olajšav za investiranje v letih 1994–2012

V tretjem podpoglavju predstavljam spreminjanje olajšave za investiranje od leta 1994 do leta 2012 in razloge, ki so vplivali na spremembe. Razlog, da obravnavam le spremembe do leta 2012, pa je, da po tem letu olajšava ni več doživela bistvenih sprememb in torej nadaljnja leta s tega vidika niso več zanimiva.

2.3.1 ZDDPO iz leta 1994

Zavezanec je lahko z investicijsko olajšavo uveljavljal znižanje davčne osnove v višini 20 odstotkov investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva.

V primeru, ko bi zavezanec sredstvo prodal oz. odtujil prej kot v treh letih, bi moral znesek izkoriščene olajšave vrniti.

2.3.2 ZDDPO-A iz leta 1995

Zakon je dopolnil investicijsko olajšavo, in sicer jo je bilo po novem možno uveljavljati tudi za sredstva, ki so bila pridobljena na podlagi finančnega najema. Veliko podjetij, še posebno majhna, nimajo zadostnih finančnih sredstev za nakup sredstev, zato pridobivajo sredstva s

pomočjo finančnega najema. Tako je zakonodajalec izenačil možnosti koriščenja investicijske olajšave za vsa podjetja.

2.3.3 ZDDPO-B iz leta 1997

Sprememba zakona je prinesla povišanje investicijske olajšave z 20 odstotkov na 40 odstotkov. Tako je bilo možno uveljavljati znižanje davčne osnove za 40 odstotkov investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva.

S spremembo je bil uveden nov pogoj pri koriščenju olajšave, in sicer da zavezanec pet let po letu koriščenja olajšave ni smel razporejati dobička za udeležbo v dobičku. Če je to storil pred potekom petih let, je moral v letu razporeditve dobička povečati davčno osnovo za znesek izkoriščene olajšave.

2.3.4 ZDDPO-C iz leta 2002

Novela zakona je investicijsko olajšavo razdelila na dva dela in dodala nov pogoj za koriščenje, in sicer da gre za investicije v Republiki Sloveniji. Tako je bilo mogoče uveljavljati znižanje osnove v višini 20 odstotkov investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva ter 20 odstotkov investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške opreme) in neopredmetena dolgoročna sredstva za investicije v Sloveniji.

S spremembo je zakonodajalec omilil pogoj glede razporejanja dobička za udeležbo v dobičku, in sicer da zavezanec tri leta po uveljavljanju olajšave ne sme razporejati dobička za udeležbo v dobičku.

Zakon je za uveljavljanje investicijske olajšave predvidel prehodno obdobje:

za leto 2003 se davčnemu zavezancu prizna davčna olajšava v višini **30 odstotkov** investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva, če gre za investicije v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji, in dodatna davčna olajšava (razen v osebna motorna vozila) v višini **10 odstotkov** investiranega zneska v opremo, razen v pohištvo in pisarniško opremo brez računalniške opreme, in neopredmetena dolgoročna sredstva, če gre za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji.

Za leto 2004 se davčnemu zavezancu priznata davčna olajšava v višini **25 odstotkov** investiranega zneska v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in neopredmetena dolgoročna sredstva, če gre za investicije v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji, ter dodatna davčna olajšava (razen v osebna motorna vozila) v višini **15 odstotkov** investiranega zneska v opremo, razen v pohištvo

in pisarniško opremo brez računalniške opreme in neopredmetena dolgoročna sredstva, če gre za investicije v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva v Republiki Sloveniji.

2.3.5 ZDDPO-1 iz leta 2005

V letu, ko bi pričela veljati investicijska olajšava po ZDDPO-C iz leta 2002, je zakonodajalec že sprejel nov zakon o davku od dohodkov pravnih oseb ZDDPO-1, ki je na novo uredil investicijsko olajšavo.

Po novem je bilo možno uveljavljati znižanje osnove le za 10 odstotkov investiranega zneska v opremo, razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo, brez računalniške opreme in neopredmetena dolgoročna sredstva za investicije v Sloveniji. Pogoj o nerazporejanju dobička za udeležbo v dobičku ostane. Novost, ki jo je zakon uvedel, je možnost prenosa dela neizkoriščene olajšave v naslednjih petih davčnih obdobjih.

Vlada je spremembe ZDDPO utemeljila z nekoristnostjo dosedanjih olajšav. Pri tem se je opirala na študijo Velimirja Boleta, ki dokazuje, da podjetja, ki izkoriščajo davčne olajšave, ne investirajo nič več kot tista, ki teh olajšav ne izkoriščajo. Rezultati raziskave ne potrjujejo učinkov investicijskih olajšav na večji obseg skupnih investicij (Nidorfer, 2003, str. 13).

Čeprav je zakon na novo uredil investicijsko olajšavo, pa je bilo možno za leto 2005 uveljavljati olajšavo v višini in na način, kot je bilo predpisano v ZDDPO-C.

2.3.6 ZDDPO-1B iz leta 2006

Zakon je v prehodnih določbah določil, da se za leto 2006 in 2007 lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 20 odstotkov investiranega zneska v opremo (razen v osebna motorna vozila, pohištvo in pisarniško opremo brez računalniške opreme) in neopredmetena dolgoročna sredstva za investicije v Sloveniji. Sprememba zakona je prinesla tudi ukinitve omejitve glede razporejanja dobička za udeležbo pri dobičku. Naslednje leto je bil sprejet nov zakon, ki je olajšavo ukinil, tako da njeno koriščenje v letu 2007 ni bilo več možno.

2.3.7 ZDDPO-2 iz leta 2007

Na sprejem novega zakona je vplivala davčna reforma iz leta 2006, ki naj bi omogočila sistemske pogoje za doseganje Lizbonskih ciljev, to je ciljev za povečanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Eden izmed ciljev reforme je bil zagotoviti obdavčitev, ki bo zavezancem omogočala pregledno davčno okolje za poslovanje. Zaradi tega je bila ukinjena olajšava za investiranje, saj naj bi bila po mnenju nekaterih neučinkovita pri povečevanju konkurenčnosti gospodarstva (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvi zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, 2009).

Odprava olajšave naj bi, po mnenju predlagatelja zakona, pomenila poenostavitev sistema obdavčitve dohodkov pravnih oseb. Davčna razbremenitev naj bi se dosegla na bolj nevtralen

način, z določenimi novimi ali spremenjenimi splošnimi mehanizmi oz. instituti, določenimi zlasti pri ugotavljanju davčne osnove, na primer s priznavanjem rezervacij kot odhodka, izvzem določenih prihodkov iz osnove in priznavanje stroškov dela, vključno z bonitetami kot odhodka (Predlog zakona, EVA 2006-1611-0004).

2.3.8 ZDDPO-2B iz leta 2008

Potem ko je bila s sprejetjem ZDDPO-2 olajšava ukinjena, je bila z novelo zakona ZDDPO-2B leta 2008 ponovno uvedena, vendar zelo okrnjena. Uveljavljati je bilo možno znižanje osnove v višini 20 odstotkov investiranega zneska v opremo (razen v pohištvo in pisarniško opremo brez računalniške opreme) in neopredmetena dolgoročna sredstva, vendar ne več kot 20.000 evrov. Poleg tega je znižanje osnove na podlagi investicijske olajšave lahko znašalo največ 10.000 evrov v davčnem obdobju vlaganja in 10.000 evrov v davčnem obdobju po obdobju vlaganja.

Glede na prejšnji zakon ZDDPO-1 je bila novost pri olajšavi uveljavljanje te tudi za osebne avtomobile, vendar so morali ti delovati na električni ali hibridni pogon. Iz olajšave so bila izključena tudi druga motorna vozila, razen avtobusov na hibridni ali električni pogon ter tovornih vozil z motorjem, ki so ustrezala emisijskim zahtevam EURO VI (za leto 2008 je bilo dovolj, če je motor ustrezal zahtevam EURO V).

Novost je bila tudi, da se dobro ime in usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva za potrebe uveljavljanja olajšave ne štejejo kot neopredmetena sredstva in so tako izključena iz olajšave.

Glede pogojev za uveljavljanje olajšave je sprememba prinesla dve novosti. Ni bilo več pogoja, da se olajšava prizna le za investicije v Sloveniji. Uveden pa je nov pogoj, da mora imeti zavezanec v vsem davčnem obdobju vlaganja zaposlena najmanj dva delavca za polni delovni čas.

Namen ponovne uvedbe olajšave je bil omogočiti uveljavljanje olajšave tudi malim in mikro podjetjem, ki težje uveljavljajo olajšavo za raziskave in razvoj, in sicer tistim, ki so usmerjena v rast in razvoj. Olajšava je bila torej ciljno usmerjena predvsem v vlaganja v opremo in tehnologije, ki prinašajo višjo dodano vrednost in ustrezajo višjim okoljskim in energetskim zahtevam. Zasnovana je bila tako, da ni bila namenjena dejavnostim, ki so že razvite in tržno konkurenčne. S tem namenom so bila iz olajšave izključena določena vlaganja v nepremičnine in določeno opremo (Pojasnilo DURS, št. 4212-41/2009, 20. 5. 2009).

2.3.9 ZDDPO-2C iz leta 2009

Sprememba zakona je prinesla povišanje olajšave za investiranje ter ukinitve omejitve, da mora imeti zavezanec za uveljavljanje olajšave zaposlena najmanj dva delavca. Po novem lahko zavezanec uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 30 odstotkov investiranega zneska v opremo in neopredmetena sredstva (prej neopredmetena dolgoročna sredstva), vendar ne več kot 30.000 evrov v posameznem davčnem obdobju.

Zakon je določil uveljavljanje olajšav za tovorna vozila z motorjem, ki ustrezajo emisijskim zahtevam EURO V (prej EURO VI) ne le za leto 2008, ampak tudi za leto 2009 in 2010, ter dovolil uveljavljanje olajšave tudi za avtobuse z motorjem, ki so ustrezali emisijskim zahtevam EURO IV (prej le na hibridni ali električni pogon).

Novela ni prinesla bistvenih novosti za mala podjetja. Zakon je le podaljšal obdobje za uveljavljanje olajšave za tovorna vozila z motorjem, ki ustrezajo emisijskim zahtevam EURO V in za avtobuse z motorjem, ki ustrezajo emisijskim zahtevam EURO IV. Uveljavljanje olajšave je bilo možno do leta 2013.

2.3.10 ZDDPO-2H iz leta 2012

Sprememba je prinesla povišanje olajšave s 30 odstotkov na 40 odstotkov investiranega zneska. Odpravila je omejitev glede višine zneska olajšave, ki se ga lahko uveljavlja v posameznem davčnem obdobju. Spremenila je tudi opredelitev neopredmetenih sredstev. Po novem se za neopredmetena sredstva štejejo tudi usredstveni stroški naložb v tuja neopredmetena sredstva, ne štejejo pa se stvarne pravice na nepremičninah in druge podobne pravice.

2.4 Obdobje po letu 2012

Po letu 2012 so se stvari nekoliko umirile. Sama investicijska olajšava, ki jo ponuja ZDDPO-2, ni doživela nobenih sprememb. Leta 2016 je bil v okviru mini davčne reforme podan predlog, da naj bi se olajšava s 40-odstotkov znižala na 20-odstotkov. Eden od razlogov za znižanje investicijske olajšave je bilo dejstvo, da izmed vseh olajšav, ki se jih v davčnih obračunih koristi, predstavlja investicijska olajšava največji delež. Na udaru pa ni bila le investicijska olajšava, ampak tudi ostale. Tako sta bila predlagana znižanje olajšave za raziskave in razvoj s 100 odstotkov na 50 odstotkov ter ukinitve olajšave za zaposlovanje in olajšave za donacije političnim strankam. Uresničen je bil le zadnji prelog (Predlog ZDDPO-2N).

Država se pa le zaveda pomena spodbujanja investicij, saj je bil letos sprejet nov zakon Zakon o spodbujanju investicij (Ur.l. RS, št. 13/18, v nadaljevanju ZSInv). Novost zakona je predvsem v izenačitvi domačih in tujih investorjev. Oblike investicijskih spodbud, ki jih ponuja zakon, so: subvencije, krediti, garancije in subvencionirane obrestne mere ter nakup nepremičnine v lasti samoupravne lokalne skupnosti po ceni, ki je nižja od tržne. Zakon pa ni primeren za majhna podjetja, saj so določeni pogoji za dodelitev spodbud, kot sta najnižji znesek investicije in število na novo ustvarjenih delovnih mest.

2.5 Mednarodna primerjava

V zadnjih letih je med članicami Evropske unije (EU) opazen trend zmanjševanja in opuščanja splošnih investicijskih olajšav. Vse večji poudarek pa se daje olajšavam za raziskave in razvoj. Koriščenje olajšave je možno v večini članic. Kar ni presenetljivo, saj so podjetja, ki so usmerjena v rast in razvoj, ključna za razvoj gospodarstva in napredek celotne družbe.

Kako je z investicijsko olajšavo v državah članicah, sem predstavila v spodnji tabeli. Naj poudarim, da ima vsaka članica svoj poseben davčni sistem, ki ga ne moremo analizirati le skozi davčne olajšave. Čeprav nekatere članice ne poznajo klasične investicijske olajšave (olajšave v opremo in stroje), ponujajo takšne in drugačne spodbude za podjetja. Sloveniji se še najbolj približajo Nizozemska, Romunija, Litva in Hrvaška.

Tabela 1: Investicijska olajšava v državah članicah EU

AVSTRIJA	Nima klasične investicijske olajšave. Nudi olajšave za investiranje v določene regije. Na razpolago so tudi določene državne pomoči in subvencije. Z letom 2018 je možno izkoristiti bonus za nove investicije (če se skupna vrednost investicij glede na prejšnja 3 leta poveča), in sicer 10 odstotkov za mala podjetja in 15 odstotkov za srednje velika podjetja. Proračun za to olajšavo znaša 175 milijonov evrov. Podjetje, ki se prvo prijavi za ta bonus, ga lahko prvo koristi. Leta 2005 je bila ukinjena 10-odstotna subvencija za povečanje investicij v stroje in opremo.																			
HRVAŠKA	Pozna več olajšav: 1. Splošna investicijska olajšava. Omogoča zmanjšanje davčne stopnje za dobiček, ustvarjen z novo investicijo. <table><tr><th>Znesek investicije (v eur)</th><th>Zmanjšanje davčne stopnje</th><th>Obdobje</th><th>Potrebno število zaposlenih</th></tr><tr><td>150.000–1.000.000</td><td>50%</td><td>10 let</td><td>5</td></tr><tr><td>1.000.000–3.000.000</td><td>75%</td><td>10 let</td><td>10</td></tr><tr><td>Več kot 3.000.000</td><td>100 %</td><td>10 let</td><td>15</td></tr></table> Omogočena je še olajšava za mikro podjetja, ki omogoča 50-odstotno znižanje davka za obdobje petih let. Postavljena sta dva pogoja: minimalni znesek investicije 50.000 evrov, trije novi zaposleni. 2. Olajšave za investicije v tehnološki razvoj in inovativnost, strateške poslovne podpirne dejavnosti in storitve z visoko dodano vrednostjo. Poleg tega nudi država še nepovratno denarno pomoč v višini 20 odstotkov investiranega zneska (ne več kot 500.000 evrov), če gre za nakup visokotehnološke opreme. 3. Olajšava za investicije v kapitalsko in delovno intenzivne projekte.				Znesek investicije (v eur)	Zmanjšanje davčne stopnje	Obdobje	Potrebno število zaposlenih	150.000–1.000.000	50%	10 let	5	1.000.000–3.000.000	75%	10 let	10	Več kot 3.000.000	100 %	10 let	15
Znesek investicije (v eur)	Zmanjšanje davčne stopnje	Obdobje	Potrebno število zaposlenih																	
150.000–1.000.000	50%	10 let	5																	
1.000.000–3.000.000	75%	10 let	10																	
Več kot 3.000.000	100 %	10 let	15																	
NIZOZEMSKA	Ima splošno investicijsko olajšavo za tako imenovane majhne investicije. Možno jo je koristiti za investicije v znesku od 2301 evrov do 312.176 evrov. <table><tr><th>Znesek investicije (v eur)</th><th>Znesek olajšave</th></tr><tr><td>2301–56.192</td><td>28 % zneska investicije</td></tr><tr><td>56.193–104.059</td><td>15.734 eur</td></tr><tr><td>104.060–312.176</td><td>15.734 eur + 7,56 % za znesek, ki presega 104.059 eur</td></tr></table>				Znesek investicije (v eur)	Znesek olajšave	2301–56.192	28 % zneska investicije	56.193–104.059	15.734 eur	104.060–312.176	15.734 eur + 7,56 % za znesek, ki presega 104.059 eur								
Znesek investicije (v eur)	Znesek olajšave																			
2301–56.192	28 % zneska investicije																			
56.193–104.059	15.734 eur																			
104.060–312.176	15.734 eur + 7,56 % za znesek, ki presega 104.059 eur																			

(se nadaljuje)

Tabela 1: Investicijska olajšava v državah članicah EU (nadaljevanje)

ITALIJA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
MADŽARSKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav. Sicer ponuja kar nekaj posebnih olajšav, ki pa za mala podjetja niso tako zanimiva. Olajšava za majhna in srednja podjetja: obresti za posojilo, najeto pri finančni instituciji, za nakup opredmetenih osnovnih sredstev se upošteva kot odbitna postavka pri obračunu davka. Določene panoge so iz te olajšave izključene (npr. transport, kmetijstvo). Poleg tega morajo biti plače zaposlenih na določeni zahtevani ravni.
FRANCIJA	Nima posebnih olajšav za investiranje. Država ponuja subvencije za spodbujanje investicij na manj razvitih območjih.
BELGIJA	Nima klasičnih investicijskih olajšav. Trenutno je možno koristiti olajšavo v višini 13,5 odstotka nabavne vrednosti za določene investicije.
LUXEMBURG	Pozna dve vrsti olajšav za investiranje. 1. V vrednosti 13 odstotkov povečanja investicije v opredmetena osnovna sredstva v davčnem letu. Mora biti povečanje v isti skupini osnovnih sredstev. 2. Dodatnih 8 odstotkov za prvih 150.000 evrov vrednosti nove investicije + 2 odstotka zneska, ki presega 150.000 evrov vrednosti investicije v opredmetena osnovna sredstva za investicije v sanitarije, centralni ogrevalni sistem, hotelske zgradbe in zgradbe namenjene socialnim aktivnostim. Določene investicije so izključene iz olajšave (npr. nepremičnine, neopredmetena sredstva in nekatera vozila).
ŠPANIJA	Nima klasičnih investicijskih olajšav. Leta 2015 je bila ukinjena olajšava za mala podjetja, ki je omogočala znižanje plačila davka za 10 odstotkov, če so investirala v nova opredmetena osnovna sredstva. Trenutno lahko mala in srednjevelika podjetja koristijo davčno olajšavo v obliki pospešene amortizacije, če v preteklem letu njihovi prihodki niso presegli 10 milijonov evrov in če ne gre za kapitalsko podjetje.
PORTUGALSKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
BOLGARIJA	Nima klasičnih investicijskih olajšav. Možno je vračilo dobička (do 50 odstotkov) za investicije v regijah z visoko brezposelnostjo.
CIPER	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
ČEŠKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
DANSKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
ESTONIJA	Nima posebnih davčnih olajšav. Estonski davčni sistem omogoča odlog obdavčitve dobička za ponovno vlaganje dobička, kar lahko gledamo kot davčno spodbudo.
FINSKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
GRČIJA	Nima klasičnih investicijskih olajšav. Leta 2016 so določili 8 shem pomoči in olajšav za spodbujanje zasebnih investicij za regionalni in ekonomski razvoj države.

(se nadaljuje)

Tabela 1: Investicijska olajšava v državah članicah EU (nadaljevanje)

IRSKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
LATVIJA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
LITVA	Ima olajšavo v višini 100 odstotkov (pred letom 2018 50 odstotkov) nabavne vrednosti dolgoročnih osnovnih sredstev, ki ustrezajo določenim zahtevam. Olajšava velja za investiranje v obdobju 2009–2023. Olajšava je možna za nakup: • Strojev in opreme • Računalniške in komunikacijske opreme • Programske opreme in intelektualne lastnine • Tovornjakov, priklopnikov in polpriklopnikov Za koriščenje olajšave je treba izpolnjevati določene pogoje. Neizkoriščen del olajšave se lahko prenaša v naslednja 4 davčna obdobja.
MALTA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
NEMČIJA	Nima davčnih olajšav, razen v zelo omejenih okoliščinah, ki pa niso nujno poslovnega pomena.
POLJSKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav. Pozna olajšavo za investiranje za podjetja, ki poslujejo v t. i. posebnih ekonomskih conah. Odstotek olajšave je za mala podjetja višji kot za velika.
ROMUNIJA	Ima oprostitev plačila davka za dobiček, investiran v: • Tehnološko opremo • Računalnike in računalniško opremo • Blagajne • Stroje • Stroje in naprave za nadzor in izdajo računov • Programsko opremo Oprema, ki je predmet oprostitve, se ne sme amortizirati po pospešeni metodi.
SLOVAŠKA	Nima klasičnih investicijskih olajšav.
ŠVEDSKA	Nima nobenih davčnih olajšav.

Vir: Worldwide Tax Summaries. Davčne olajšave v državah članicah EU, 2018.

3 MALO PODJETJE

3.1 Opredelitev malega podjetja in njegove značilnosti

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) deli družbe na mikro, majhne, srednje in velike. Mikro družbo opredeljuje kot družbo, ki izpolnjuje dve od treh določenih meril. Ta merila so, da povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega deset, čisti prihodki od prodaje ne presegajo 2.000.000 evrov ter da vrednost aktive ne presega 2.000.000 evrov. Majhna družba pa je družba, ki ni mikro in izpolnjuje dve od treh določenih meril. In sicer da povprečno število zaposlenih ne presega 50, da čisti prihodki od prodaje ne presegajo 8.800.000 evrov in da vrednost aktive ne presega 4.400.000 evrov.

Pojem malo podjetje zajema tako mikro kot majhna podjetja. Včasih določitev ni tako enostavna, kot se zdi na prvi pogled, saj obstajajo podjetja z malo zaposlenimi, ki dosegajo visoke prihodke od prodaje, in obrnjeno. Na splošno pa se pojem uporablja za podjetja, ki imajo malo zaposlenih, imajo zelo majhen tržni delež in so v zasebni lasti posameznika ali družbenikov. Za takšna podjetja je značilna tesna povezanost med kapitalom in upravljanjem ter vodenjem, saj je poslovodja v večini primerov hkrati tudi lastnik. Večinoma gre za družinska podjetja, za katera je značilno, da sta zasebnost in profesionalno delo prepletena.

V nasprotju z velikimi podjetji, ki težijo k prikazovanju čim večjega dobička, mala podjetja pogosto težijo k prikazovanju čim manjšega dobička, saj za lastnika malega podjetja dobiček ni edini motiv poslovanja in ga pogosto tudi ne želi prikazati. Vzrok za to je visoka stopnja davka od dobička in negativen odnos lastnikov do plačevanja davkov državi.

3.2 Pomen malih podjetij za gospodarstvo

Pred osamosvojitvijo so gonilo gospodarskega razvoja v Sloveniji predstavljala velika podjetja, vendar se je na koncu osemdesetih let v strukturi slovenskega gospodarstva začel povečevati pomen malih podjetij (UMAR, delovni zvezek 6/2004, str. 31). S preходом na tržno gospodarstvo je postalo podjetništvo pomemben dejavnik gospodarskega razvoja in rasti v Sloveniji. Z odpiranjem trga konkurenci stara gospodarska struktura, za katero sta bila značilna malo število velikih podjetij, usmerjenih na notranji trg, in predimenzioniranost industrijskega sektorja, ni mogla obstati. V primerjavi z mednarodno konkurenco so imela ta podjetja previsoke stroške, bila so preokorna in kakovost ni ustrezala zahtevam trga. Po drugi strani to gospodarstvo ni proizvajalo vrste proizvodov in storitev, za katere je obstajalo povpraševanje in bi jih bilo možno proizvesti v manjših podjetjih. Konkurenčni pritisk je na eni strani pripeljal do razpada velikih podjetij, zmanjševanja zaposlenosti v teh podjetjih, opuščanja vrste proizvodnj in preusmerjanja na zunanje trge. Po drugi strani pa je pripeljal do nastajanja množice novih majhnih podjetij, ki so izkoriščala poslovne priložnosti v novih razmerah (Tajnikar, 2000, str. 38–39).

Mala podjetja so v mnogočem pripomogla k povečanju učinkovitosti in poslovni stabilizaciji velikih podjetij. Hitro so se razvijala storitvena podjetja na področju poslovnih storitev in manjša poslovna podjetja, kar je večjim podjetjem omogočalo osredinjenje na ključno proizvodnjo in s tem na znižanje stroškov ter povečanje kakovosti. S tem pa so se lahko večja poslovna podjetja uveljavila na svetovnem trgu (Tajnikar, 2000, str. 39).

Vsa sodobna in učinkovita gospodarstva imajo visok delež malih podjetij v celotnem številu podjetij. Visoko število malih podjetij zagotavlja fleksibilnost gospodarstev in omogoča ustrezno povezanost z velikimi podjetji ter njihovo učinkovitost. Večje število malih podjetij omogoča tudi boljšo razporeditev proizvodnih dejavnikov glede na strukturo povpraševanja, hitrejšo prilagajanje ponudbe povpraševanju, večjo zaposlenost in proizvodnjo (Tajnikar, 2000, str. 11). Malo gospodarstvo vodi do hitrega razvoja sekundarnih in terciarnih sektorjev, saj največ novih podjetij nastaja na področju finančnih in drugih storitev ter v trgovini. Razvoj malega gospodarstva tako vodi k deindustrializaciji, kar se je pokazalo tudi v Sloveniji, potem ko je ob

koncu osemdesetih let začel hitro naraščati delež malih podjetij (Tajnikar, 2000, str. 17). Razvoj malega gospodarstva je tudi eden osnovnih vzvodov za enakomernejši regionalni razvoj (Glas, 2000, str. V).

Mala podjetja so še posebej pomembna v državah v razvoju, saj poleg ustvarjanja delovnih mest blažijo tudi revščino. Njihova pomembnost ni nič manjša v razvitih državah, kjer ta podjetja pogosto sledijo tržni niši ter so fleksibilnejša in lažje dostopna kupčevim potrebam v primerjavi z veliko masovo proizvodnjo (Halberg, 2000, str. 4).

Kako zelo so mala podjetja pomembna za slovensko gospodarstvo, nam pove delež malih podjetij v številu vseh podjetij. Majhna podjetja (mikro in majhna) predstavljajo 98,8-odstotni delež. Pri tem pa zaposlujejo skupaj 46-odstotkov delovnega prebivalstva in ustvarijo 42-odstotkov dodane vrednosti (SURS). Vsa ta podjetja niso usmerjena v rast in razvoj, nekatera so nastala iz nuje – zaradi pomanjkanja drugih možnosti za delo, kar je velikokrat očitek, češ da taka podjetja ne prispevajo k dodani vrednosti. Deloma se strinjam, potrebujemo podjetja in podjetnike, ki imajo željo in sposobnost razvijati svoje podjetje in zaposlovati. Vendar mislim, da so z vidika gospodarstva pomembna tudi tista podjetja, ki ne rastejo, a obstajajo. Tako podjetje ravno tako plačuje davke in prispevke, zagotavlja določeno število delovnih mest itn. Glede na to, da število velikih podjetij upada (veliki zaposlovalci), je trenutno edina možna rešitev v povečevanju števila malih podjetij.

3.3 Pomen davčnih olajšav za mala podjetja

Davki znižujejo ekonomsko moč davčnega zavezanca. S koriščenjem olajšav davčni zavezanci znižujejo davčno obveznost in tako omilijo negativne učinke, ki jih povzroča obdavčitev.

Za investicije v nove tehnologije (stroje, opremo, zgradbe, zemljišča itn.) potrebujejo podjetja likvidna sredstva. Zaradi plačilne nediscipline imajo mala podjetja težave že z izplačevanjem plač in pokrivanjem tekočih stroškov, kaj šele da bi imela sredstva za investicije. Tako se velikokrat odločijo za dolžniško financiranje, pri čemer imajo otežen dostop do posojil, saj predstavljajo za banke večje tveganje.

Velika podjetja imajo lažji dostop do posojil, ki jim omogočajo, da premostijo kratkoročne likvidnostne težave kot mala podjetja. Zato se mala podjetja bolj zanašajo na notranje vire financiranja (Neeley, 1992, str. 30–32). Med najpomembnejše vire notranjega financiranja štejemo dobiček. Višina čistega dobička pa je odvisna med drugim od višine plačanega davka na dobiček (Repovž & Filipič, 1991, str. 23). Pomen olajšav za mala podjetja je jasen. S tem ko podjetje izkoristi olajšavo, plača manj davka, kot bi ga sicer, in podjetju ostane na razpolago več dobička za tekoče poslovanje ter tudi za potrebne investicije.

4 VPLIV SPREMENB OLAJŠAV ZA INVESTIRANJE NA ČISTI DOBIČEK MALEGA PODJETJA

V zadnjem poglavju analiziram vpliv sprememb davčnih olajšav za investiranje in davčne stopnje med letoma 1994 in 2017 na višino čistega dobička v izbranem podjetju X. Po letu 2012 na področju investicijskih olajšav ni bilo sprejetih pomembnejših novosti, čeprav so olajšave še vedno vroča tema vsakokratnih davčnih reform. Mag. Sabina Lamut pravi, da je davčno planiranje povsem nemogoče, saj iz leta v leto ne vemo, kakšna bo naša davčna obveznost (Lamut, 2017, str. 10).

4.1 Predstavitev problema

Podjetje, ki se želi razvijati in rasti, potrebuje poleg finančnih sredstev za tekoče poslovanje tudi sredstva za nakup dodatnih osnovnih sredstev, za dodatna zaposlovanja, za povečanje obsega prodaje itn. Večja podjetja, pa tudi nekatera majhna, ki dobro poslujejo že dalj časa in so že vzpostavila dobre odnose z bankami, navadno nimajo težav pri pridobivanju posojil. Drugače je z malimi podjetji, ki so šele v začetni fazi, ko dosegajo razmeroma nizke dobičke. Takšna podjetja nimajo zadostnih lastnih virov za financiranje, posojila pa dobijo razmeroma težko, saj so banke, razumljivo, previdne pri odobravanju posojil.

Poleg oteženega dostopa do posojil, s katerimi bi lahko financirali investicije, imajo mala podjetja že težave pri pridobivanju bančnega limita za premostitev trenutnega pomanjkanja denarnih sredstev na transakcijskem računu. Plačilna nedisciplina predstavlja v Sloveniji resen problem, saj se nemalokrat zgodi, da podjetje v določenem trenutku ne zmore poplačati niti rednih obveznosti, kot je na primer plačilo DDV. Ne zato, ker ne bi ustvarjala prihodkov, ampak zato, ker imajo veliko še nepoplačanih terjatev.

Na tekočo plačilno sposobnost podjetja dobiček neposredno ne vpliva, saj predstavlja poslovnoizidni in ne denarni tok. Vendar vsak evro dobička pomeni zmanjšanje obsega zadolženosti. Gre za povečevanje dolgoročnih virov in s tem izboljšanje kapitalske ustreznosti podjetja. To pomeni, da dobiček vpliva na zmanjšanje tveganja v zvezi s plačilno sposobnostjo podjetja, kar pa vpliva na izboljšanje njegove bonitete, s tem pa tudi na izboljšanje pogojev in možnosti pridobivanja posojil.

Da bi država razbremenila podjetja, so bile z leti uvedene številne davčne olajšave, ki so se iz leta v leto spreminjale, spreminjala pa se je tudi stopnja davka na dobiček. Zaradi tega je postala slovenska zakonodaja s tega področja izredno zapletena. Izmed vseh olajšav se je najbolj spreminjala ravno olajšava za investiranje, olajšava, ki je za mala podjetja najpomembnejša. Kako in zakaj se je spreminjala, je opisano v predhodnih poglavjih. V nadaljevanju diplomskega dela pa bom predstavila, kakšne posledice so imele vse te spremembe na čisti dobiček podjetja X po posameznih letih.

4.2 Osnovne predpostavke

Osnova za davek ni enaka dobičku, ki ga podjetje izkaže v izkazu poslovnega izida, ampak se izračuna v davčnem obračunu, po pravilih, kot jih določa Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. Ta določa, kateri prihodki in odhodki se upoštevajo pri obračunu. Z leti so se ti prihodki in odhodki nekoliko spreminjali, ampak ker te spremembe niso bistvene za predstavitev analize, bom podala naslednje predpostavke:

- davčno priznani prihodki so enaki celotnim prihodkom podjetja,
- davčno priznani odhodki so enaki celotnim odhodkom podjetja,
- v analizi ni upoštevana amortizacija osnovnih sredstev,
- podjetje ne proda ali odtuji osnovnega sredstva, za katero je izkoristilo olajšavo,
- podjetje ne razporeja dobička za udeležbo v dobičku,
- podjetje investira le v Sloveniji,
- podjetje ima 60.000 evrov bilančnega dobička.

Nadalje predpostavljam, da je podjetje v enem letu kupilo vsa tista osnovna sredstva, ki jih potrebuje pri opravljanju dejavnosti. Predstavljena so v tabeli 1.

Tabela 2: Investicija podjetja X

investicije v opredmetena osnovna sredstva	144.800 EUR
• zemljišča in zgradbe	100.000 EUR
• oprema (računalniška oprema, tovorna vozila, druga oprema)	40.400 EUR
• oprema (pisarniška oprema in pohištvo)	4400 EUR
investicije v neopredmetena dolgoročna sredstva	2000 EUR
• programska oprema	2000 EUR
investicije skupaj	146.800 EUR

Ker sem z analizo hotela ugotoviti, kako so spremembe olajšav za investiranje vplivale na višino čistega dobička v posameznem letu, sem za osnovo v vsakem letu vzela enak dobiček pred obdavčitvijo in enake investicije. Edini dve spremenljivki v analizi sta tako davčna stopnja in višina olajšave. Vse ostalo ostaja nespremenjeno.

4.3 Analiza vpliva sprememb olajšav na čisti dobiček

Od leta 1994 do leta 2001 je bilo možno koristiti olajšavo za vsa opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, razen za osebne avtomobile. Med letoma 2002 in 2005 je bila investicijska olajšava razdeljena na dva dela. Prvi del je omogočal koriščenje olajšave za vsa opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, razen za osebne avtomobile (olajšava 1). Drugi del pa je omogočal koriščenje olajšave le za opremo, razen za osebna motorna vozila, za pohištvo in pisarniško opremo brez računalniške opreme in neopredmetena dolgoročna sredstva (olajšava 2). Od leta 2006 naprej, razen za leto 2007, ko ni bilo olajšave, pa je mogoče koristiti le še olajšavo 2, torej za investicije v določeno opremo in

neopredmetena sredstva. V spodnji tabeli sta predstavljena olajšava od leta 1994 do 2012 in njeno koriščenje v podjetju X.

Tabela 3: Investicijska olajšava in njeno koriščenje v podjetju X v letih 1994-2012

leto	1994	1997	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2012
vrednost investicije (v 1000 EUR)	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80
vrednost priznane investicije olajšava 1 (v 1000 EUR)	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80	146,80	0,00	0,00	0,00	0,00
olajšava 1	20%	40%	20%	30%	25%	20%	0	0	0	0
višina olajšave 1 (v 1000 EUR)	29,36	58,72	29,36	44,04	36,70	29,36	0,00	0,00	0,00	0,00
vrednost priznane investicije olajšava 2 (v 1000 EUR)	0,00	0,00	42,40	42,40	42,40	42,40	42,40	0,00	42,40	42,40
olajšava 2	0	0	20%	10%	15%	20%	20%	0	30%	40%
višina olajšave 2 (v 1000 EUR)	0,00	0,00	8,480	4,24	6,36	8,48	8,48	0,00	12,72	16,96
skupaj olajšave (v 1000 EUR)	29,36	58,72	37,84	48,28	43,06	37,84	8,48	0,00	12,72	16,96

Vir: Prirejeno po: Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). *Uradni list RS* št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012, 94/2012, 81/2013, 50/2014, 23/2015, 82/2015, 68/2015, 69/2017.

Iz Tabele 3 je lepo razvidno, kako se je olajšava z leti spreminjala. Glede na naravo investicij je za podjetje X bilo najugodnejše leto 1997, saj je velik del investicije predstavljalo vlaganje v zemljišče in poslovno zgradbo. Tako se je z nižanjem višine olajšave 1 v letih 2003–2005 nižal tudi skupen znesek olajšave.

4.3.1 Vpliv sprememb na gibanje čistega dobička po letih

Za analizo sem namenoma predpostavila, da ima podjetje 60.000 evrov dobička pred obdavčitvijo, ker sem tako lahko bolj nazorno prikazala gibanje čistega dobička med letoma 1994–2017. Kajti v primeru, da bi podjetje denimo imelo 40.000 evrov ali manj dobička pred obdavčitvijo, bi v nekaterih letih ne plačalo davka in gibanje čistega dobička ne bi bilo tako lepo vidno.

Tabela 4: Višina čistega dobička podjetja X v letih 1994-2017

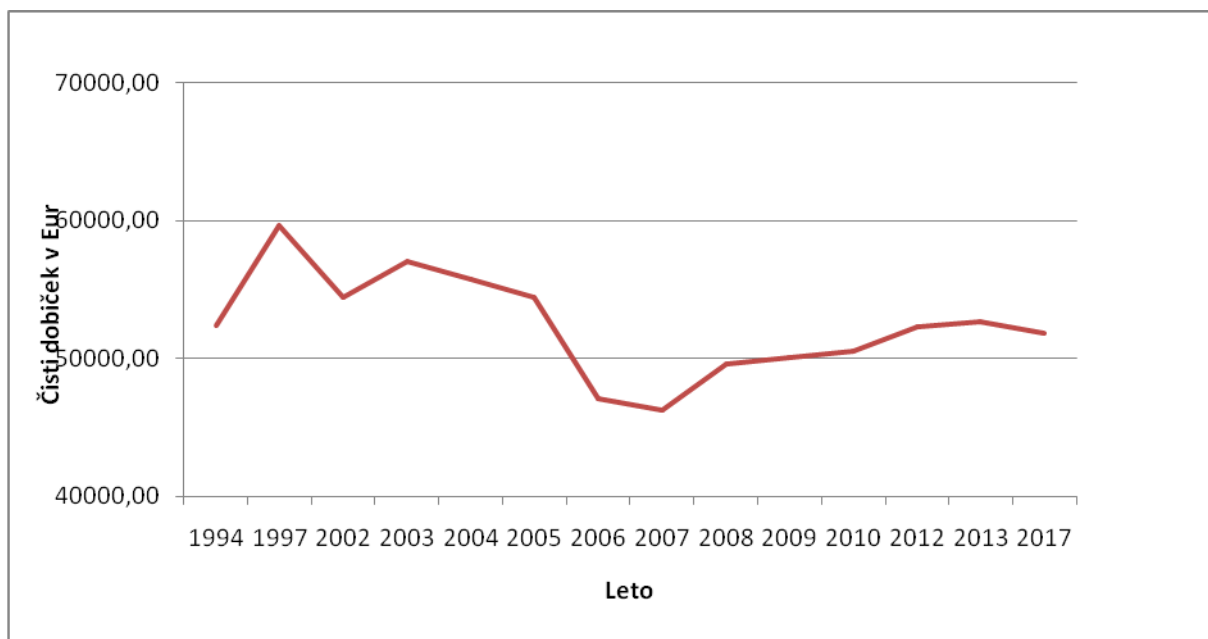
leto	1994	1997	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2017
dobiček pred obdavčitvijo (v 1000 EUR)	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00	60,00
znesek olajšave (v 1000 EUR)	29,36	58,72	37,84	48,28	43,06	37,84	8,48	0,00	12,72	12,72	12,72	16,96	16,96	16,96
osnova za davek (v 1000 EUR)	30,64	1,28	22,16	11,72	16,94	22,16	51,52	60,00	47,28	47,28	47,28	43,04	43,04	43,04
davčna stopnja	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%	23%	22%	21%	20%	18%	17%	19%
znesek davka (v 1000 EUR)	7,66	0,32	5,54	2,93	4,24	5,54	12,88	13,80	10,40	9,93	9,46	7,75	7,32	8,18
čisti dobiček (v 1000 EUR)	52,34	59,68	54,46	57,07	55,77	54,46	47,12	46,20	49,60	50,07	50,54	52,25	52,68	51,82
efektivna davčna stopnja (v %)	12,77	0,53	9,23	4,88	7,06	9,23	21,47	23,00	17,34	16,55	15,76	12,91	12,19	13,63

V Tabeli 4 sem predstavila, za koliko je s koriščenjem investicijske olajšave podjetje v posameznem letu lahko znižalo osnovo za davek in seveda tako plačalo manj davka na dobiček. Leto 1997 je bilo za podjetje izredno ugodno. Olajšavo je bilo mogoče koristiti praktično za vlaganja v vsa osnovna sredstva, poleg tega je bila visoka tudi olajšava (40-odstotna). Tako je tega leta podjetje plačalo izredno malo davka. Dejanska obdavčitev ni znašala niti 1 odstotek. Drugače je bilo leta 2007, ko je ZDDPO-2 popolnoma ukinil investicijsko olajšavo. Potemtakem je bila seveda dejanska obdavčitev leta 2007 najvišja v vsej zgodovini podjetja. Naj opozorim, da nižja dejanska obdavčitev leta 2012 glede na leto 2008 ni le posledica povišanja olajšave, ampak tudi nižje splošne davčne stopnje. Prav tako je po letu 2012 gibanje čistega dobička odvisno le od spremenjenih davčnih stopenj, saj se po tem obdobju investicijska olajšava ni spreminjala.

4.3.2 Ugotovitve analize

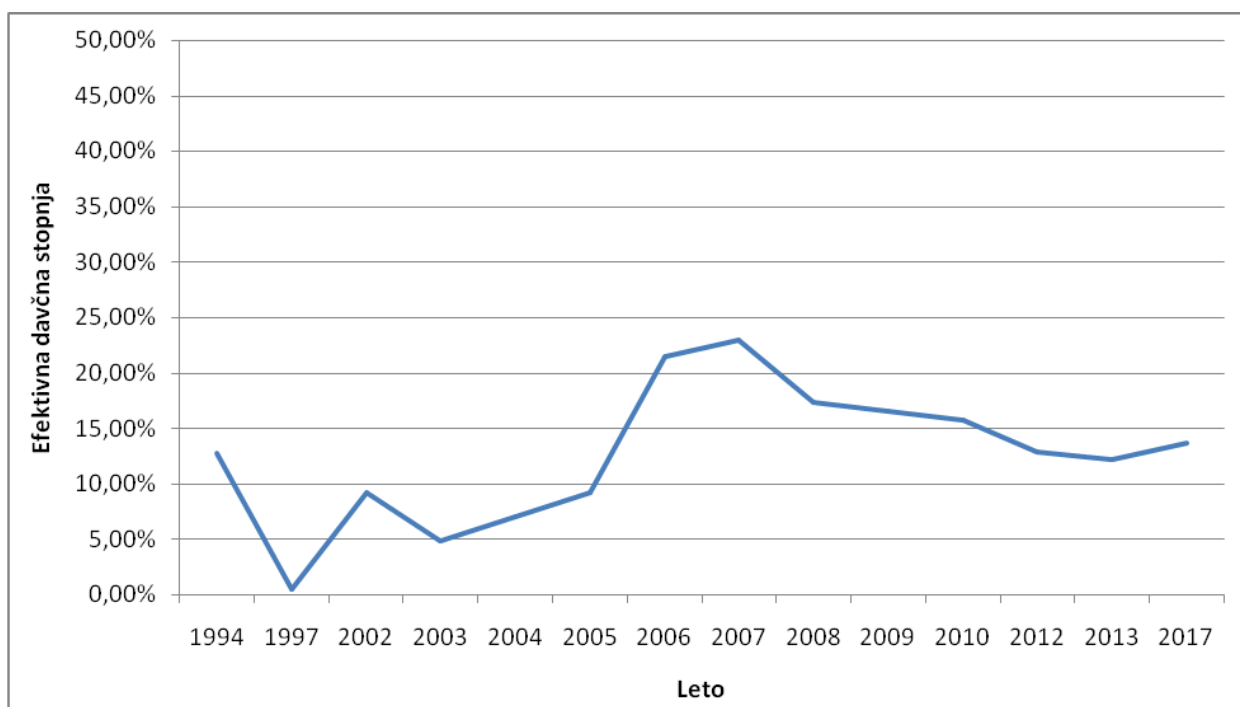
Olajšava za investiranje je med letoma 1994–2012 doživela veliko sprememb. Te spremembe, kot je razvidno iz analize, so imele velik vpliv na obdavčitev podjetja. Kako sta se gibala čisti dobiček in efektivna davčna stopnja med letoma 1994–2017, sem predstavila v slikah 1 in 2:

Slika 1: Gibanje višine čistega dobička med letoma 1994 in 2017 podjetja X

Vir: Prirejeno po: Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). Uradni list RS št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012, 94/2012, 81/2013, 50/2014, 23/2015, 82/2015, 68/2015, 69/2017.

Slika 2: Gibanje efektivne davčne stopnje (EDS) med letoma 1994-2017 podjetja X

Vir: Prirejeno po: Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). Uradni list RS št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012, 94/2012, 81/2013, 50/2014, 23/2015, 82/2015, 68/2015, 69/2017.

Med letoma 1994 in 2005 je podjetje s koriščenjem investicijske olajšave bistveno zmanjšalo dejansko obdavčitev. Leto 2006 je prineslo velike spremembe, saj so bila iz olajšave izključena

vlaganja v zemljišča in zgradbe. Glede na to, da je podjetje večji del sredstev namenilo nakupu poslovne stavbe z zemljiščem, se je dejanska obdavčitev v primerjavi s prejšnjimi leti izrazito povečala.

Leto 2008 je prineslo nov udarec za podjetje, saj je iz olajšave izključilo še tovorna vozila (določena tovorna vozila je še mogoče uveljavljati v olajšavi, vendar si takšna vozila mala podjetja izredno težko privoščijo). Udarec je rahlo ublažila nižja splošna davčna stopnja, vendar premalo, da bi podjetje še lahko z olajšavami kakor koli bistveno vplivalo na višino čistega dobička. Tako je po letu 2008 pomen investicijskih olajšav pri zmanjševanju davka od dobička za podjetja odvisen od vrste osnovnih sredstev, v katera vlagajo.

SKLEP

V diplomskem delu sem pisala o davčnih olajšavah za investiranje in njihovem pomenu za mala podjetja. Raziskala sem, kako so se olajšave in davčne stopnje spreminjale v obdobju od osamosvojitve do danes, in z analizo ugotovila, kako so se te spremembe odrazile v višini čistega dobička malega podjetja.

V današnjem globalnem poslovnem okolju predstavljajo mala podjetja zaradi hitre odzivnosti na nove poslovne priložnosti pomemben element uspešnega gospodarstva. Odsotnost birokracije, učinkovita in neformalna komunikacija omogočajo hitro reševanje notranjih problemov in tako zagotavljajo sposobnost hitrega prilagajanja spremembam v okolju. Mala podjetja so vir zaposlitve, ustvarjajo podjetniški duh in inovativnost ter so ključna za pospeševanje konkurenčnosti.

Za investicije v nove tehnologije potrebujejo podjetja likvidna sredstva. Zaradi plačilne nediscipline imajo mala podjetja težave že z izplačevanjem plač in pokrivanjem tekočih stroškov, kaj šele da bi imela sredstva za investicije. Tako se velikokrat odločijo za dolžniško financiranje, pri čemer imajo otežen dostop do posojil, saj predstavljajo za banke večje tveganje.

Da bi država razbremenila podjetja, so bile z leti uvedene številne davčne olajšave, ki so se iz leta v leto spreminjale, med njimi najbolj investicijska olajšava. Vse te spremembe olajšave za investiranje skozi dvajsetletno obdobje pričajo, da slovenska politika zasleduje kratkoročne cilje. Olajšave in njihov vpliv na proračun so tema vsakoletnih razprav. Eno leto povišajo znesek olajšave, drugo leto spet znižajo itn. To je povzročilo, da podjetja ne morejo dolgoročno načrtovati investicij, saj se za leto vnaprej ne more z gotovostjo vedeti, kaj bo z olajšavo. Namen olajšav bi moral biti razbremenitev tistih podjetij, ki imajo razvojne in širitvene ambicije in zato vlagajo v nova osnovna sredstva. Takšna podjetja imajo načrt za prihodnost in so prihodnost za gospodarstvo.

Enotnega mnenja o učinkovitosti davčnih olajšav ni. Strokovnjaki se večinoma strinjajo, da imajo davčne olajšave lahko vpliv na investicijsko dejavnost. Mnenja pa so si različna, ko gre za vprašanje njihove stroškovne učinkovitosti. Nesporno dejstvo pa je, da podjetje s koriščenjem

davčnih olajšav plača manj davka, kot bi ga sicer. Majhnim podjetjem, ki težje pridobivajo zunanji kapital, potreben za rast, tako ostane več lastnega kapitala. Z rastjo podjetja se povečujejo tudi prihodki od prodaje in posledično davčna osnova, pokaže se tudi potreba po novem zaposlovanju. Vse to pa pomeni, da bo podjetje prispevalo višje prihodke v državno blagajno. Ker smo v Sloveniji priča vedno bolj okrnjeni olajšavi, imajo podjetja vse manj možnosti za njeno koriščenje. Dejstvo je, da je mera koriščenja olajšav v nekem podjetju odvisna predvsem od poslovne dejavnosti podjetja.

LITERATURA IN VIRI

1. Bole, V. (2003). Davek na dohodek pravnih oseb: Analiza učinkovitosti investicijskih spodbud. *Gospodarska gibanja*, 32(353), 25–60.
2. Carson, D., Cromie, S., McGowan, P., & Hill, J. (1995). *Marketing and entrepreneurship in SME's: an innovative approach*. London: Prentice Hall.
3. Černe, M. (2008). *Kako pravilno izkoristiti davčno olajšavo za vlaganja v raziskave in razvoj*. Najdeno 2. marca 2012 na spletnem naslovu <http://www.finance-akademija.si/index.php?go=article&artid=201101>
4. Čok, M., Prevolnik Rupel, V., Stanovnik, T., Cirman, A., & Mrak, M. (2006). *Javne finance v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
5. Glas, M. (2000). *Podjetništvo – izziv za 21. stoletje*. Ljubljana: GEA College.
6. Halberg, K. (2000). *A market-oriented strategy for small and medium scale enterprises*. Washington: The World Bank.
7. Hall, B., & Van Reenen, J. (2000). How effective are fiscal incentives for R&D? A review of the evidence. *Research Policy*, 29(4/5), 449–469.
8. Jaklič, M. (1994). *Strateško usmerjanje gospodarstva*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
9. Jerman, S., & Odar, M. (2008). *Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.
10. Klun, M., & Jovanović, T. (2016). *Davčni sistem*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
11. Kostanjevec, B. (2002). *Davčne spodbude in harmonizacija mednarodnega davčnega prava*. Maribor: Pravna fakulteta, Inštitut za finančno pravo in javne finance.
12. Kranjec, M. (2003). *Davki in proračun*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
13. Lamut, S. (2017). Vpliv sprememb zakonodaje na normiranje od 1. 1. 2018 dalje. *Davčno finančna praksa* 18(9), 10–11.
14. Lodhi, K. M. (2017). Tax Incentives and impact on Investment in Pakistan. *Abasyn University Journal of Social Sciences*, 10(1), 192–211.
15. Man, J. (2002). The effect of state and local tax incentive programs on job growth. National Tax Association-Tax Institute of America. *Proceedings of the Annual Conference on Taxation; ProQuest Central*, 316–322.
16. Mayr, B. (2002). *Stanje financiranja malih slovenskih podjetij ali kako gospodariti, da bo potrebno čim manj virov financiranja*. Najdeno 23. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.vsr.si/clanki/Stanje%20financiranja%20malih%20slovenskih%20podjetij.pdf>
17. Neeley, L. (1992). Small business, capital investment, and tax reform. *Journal of small business management*, 30(3), 30–34
18. Nidorfer, M. (2003). Slovenija kot davčna oaza? *Gospodarski vestnik* 52(47), 12–15.
19. Petavs, S. (2011). *Administriranje z davčnimi olajšavami je še več*. Najdeno 2. marca 2012 na spletnem naslovu <http://podjetnistvo.finance.si/303529>
20. Petkovič, D. (2011). Izbran vidik obravnave olajšav po 55.a členu ZDDPO-2. *Davčno-finančna praksa*, 12(2), 12–15.
21. Pojasnilo DURS, št 4212-41/2009 (2009, 20. maj). *Olajšava za investiranje-motorna vozila*. Najdeno 8. oktobra 2016 na spletnem naslovu

- http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=3654/Olajsava_za_investiranje_%96_motor_na_vozila_-_novo_pojasnilo_2052009
22. Pojasnilo DURS, št. 4200-92/2010. (2010, 6. september). *Pojasnilo v zvezi z olajšavo za investiranje po 55.a členu ZDDPO-2 in 6. členu ZRPPRI015*. Najdeno 8. oktobra 2016 na spletnem naslovu <http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=5087>
 23. Pojasnilo DURS, št. 4210-39/2009-1. (2009, 23. marec). *Uveljavljanje olajšave za investiranje po 66.a členu ZDoh-2-nakup delovnih strojev in traktorjev*. Najdeno 8. oktobra 2016 na spletnem naslovu <http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=3528>
 24. Pojasnilo DURS, št. 4212-15/2009-1. (2009, 18. marec). *Uveljavljanje olajšave za investiranje po 66.a členu ZDoh-2-nakup traktorja*. Najdeno 8. oktobra 2016 na spletnem naslovu http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=3497/Uveljavljanje_olaj%9Aave_za_investiranje_po_66.a_%E8lenu_ZDoh-2_%96_nakup_traktorja
 25. Pojasnilo DURS, št. 4214-51/2009. (2009, 13. julij). *Olajšava za investiranje v opremo-pohištvo in pisarniška oprema*. Najdeno 8. oktobra 2016 na spletnem naslovu <http://www.racunovodstvo.net/pojasnila/4287/olajsava-za-investiranje-v-opremo-pohistvo-in-pisarniska-oprema-pojasnilo-durs.st-4214-51-2009-13-7-2009>
 26. Poročilo medresorske projektne skupine za preučitev zahteve za ponovno uvedbo davčnih olajšav za razvojne investicije, št. 42100-1/2008/7. (2008, 12. junij). Najdeno 13. novembra na spletnem naslovu http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/cns/doc/0806251037516_173v1_13.doc
 27. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). (2006). EVA 2006-1611-0004. Najdeno 8. oktobra 2016 na spletnem naslovu http://www.slovenijajutri.gov.si/fileadmin/urednik/zakonodaja/_zakon_o_davku_od_dohodkov_pravnih_oseb.pdf
 28. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2C). (2009). EVA 2009-1611-0049. Najdeno 8. oktobra 2016 na spletnem naslovu <http://vrs-3.vlada.si/MANDAT08/VLADNAGRADIVA.NSF/IMiS?OpenAgent&443488F9DBD3C448C12576240022245A&1>
 29. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2J). (2013). EVA 2013-1611-0057. Najdeno 2. aprila 2018 na spletnem naslovu <http://www.davcnaoaza.si/wp-content/uploads/Spremembe-zakona-o-davku-od-dohodkov-pravnih-oseb.pdf>
 30. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2N). (2016). EVA 2016-1611-0068. Najdeno 10. aprila 2018 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Davki_in_carine/Predlogi_predpisov/2016-07-13_ZDDPO_2N_jav.pdf
 31. Repovž, L., & Filipič, D. (1991). *Poslovne finance za managerje in druge strokovnjake v podjetjih*. Maribor: EPF, Izobraževalni center-IC.
 32. Resolucija o Raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011-2020, *Uradni list RS št. 43/2011*.
 33. Savič, S. (2010). Nova olajšava za zaposlovanje. Najdeno 29. februarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.finance-akademija.si/index.php?go=article&artid=295082>

34. Stanovnik, T. (2008). *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
35. Stergar, A. (2015). Davčne olajšave za najsodobnejše avtobuse. Najdeno 13. januarja 2018 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/podjetja/davcne-olajsave-za-nove-najsodobnejse-avtobuse.html>
36. Škof, B., Wakounig, M., Tičar, B., Jerman, S., Kobal, A., & Ferčič, A. (2007). *Davčno pravo*. Maribor: Pravna fakulteta.
37. Tajnikar, M. (2000). *Tvegano poslovanje: knjiga o gazelah in rastočih poslih*. Portorož: Visoka strokovna šola za podjetništvo.
38. Wilson, D. (2015). Competing for jobs: Local Taxes and Incentives. *FRBSF Economic Letter* 2015(6), 1–4.
39. Worldwide Tax Summaries. Davčne olajšave v državah članicah EU. Najdeno 6. aprila 2018 na spletnem naslovu <http://taxsummaries.pwc.com/ID/tax-summaries-home>
40. Zaključni računi proračuna Republike Slovenije. Najdeno 27. januarja 2018 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/delovna_podrocja/proracun/zakljucni_racun/
41. Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2). *Uradni list RS št. 13/2011-UPB4*.
42. Zakon o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO). *Uradni list RS št. 14/2003-UPB1*.
43. Zakon o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO-90). *Uradni list RS št. 48/1990, 32/1991*.
44. Zakon o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-1). *Uradni list RS št. 33/2006-UPB-2*.
45. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). *Uradni list RS št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012, 94/2012, 81/2013, 50/2014, 23/2015, 82/2015, 68/2015, 69/2017*.
46. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS št. 65/09-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13-Odl. US, 82/13*.
47. Zakon o spodbujanju investicij. *Uradni list RS št. 13/18*.
48. Zee, H., Stotsky, J., & Ley, E. (2002). Tax incentives for business investment: A primer for policy makers in developing countries. *World Development*, 30(9), 1497–1516.
49. Žibert, F. (2003). *Davčna teorija in politika*. Novo mesto: Visoka šola za upravljanje in poslovanje.